

PRESES APSKATS

16.10.2026

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskatā:
Latvijas Nacionālās bibliotēkas ceļojošās izstādes "No 1 grāmatas līdz
Gaismas pilij" un "Latviešu grāmatai 500" Eiropas Parlamentā
Strasbūrā; Emīls Trenmors - Latvijas skaļās lasīšanas čempions; Noras
Ikstenas dzimšanas dienas svinēšanai veltītie pasākumi; Astridas
Lindgrēnas balvas nominanti u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnāla "IR" 15. oktobra numurā raksts "Lasošais mazākums" par
Latvijas skolēnu lasītprasmes rādītāju kritumu.
Žurnāla "Sestdiena" 16. oktobra numura LNB direktore Dagnija Balčiņa
izstādes *Latviešu grāmatai 500* atklāšanā Eiropas Parlamenta ēkā
Strasbūrā.
Žurnāla "Ilustrētā Pasaules Vēsture" novembra numurā informācija par
fotoizstādi "Trimdinieku sasaukšanās" LU Misiņa bibliotēkā.

*Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas
centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.*

FOTO: SANDRA APINĒ,
PUBLICITĀTES

LATVIJAS GRĀMATNIECĪBAI veltīto izstādi uz EP ēku Strasbūrā atveda deputāte Sandra Kalniete sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku. Attēlā S. Kalniete kopā ar LNB direktori Dagniju Baltiņu un pasākuma muzikālās noskaņas radītājam – diasporas latviešu ģimeņu kori "Staro".

Pirmās latviešu grāmatas stā

Brivība domāt, lasīt un rakstīt ir viens no demokrātijas stūrakmeņiem, par kuru būtu jārūpējas arī mūsdienās, jo arī Rietumu pasaulē arvien pieaug mēģinājumi manipulēt ar viedokļiem un ierobežot pieeju grāmatām. Ar tādu atziņu šonedēļ Eiropas Parlamentā (EP) Strasbūrā tika atklāta izstāde, kas veltīta 500 gadiem, kopš iznākusi pirmā grāmata latviešu valodā.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) ceļojošā izstāde "No 1 grāmatas līdz Gaismas pilij" (From the 1 Book to the Castle of Light) veidota par godu latviešu grāmatniecības piecīgtīgādei un lai iepazīstinātu starptautisku auditoriju ar bagāto latviešu kultūras mantojumu, kura pamatā ir rakstīts un drukāts vārds latviešu valodā, Eiropas Parlamentā Strasbūrā. To uz Eiropas Parlamentu aizvedusi EP deputāte Sandra Kalniete sadarbībā ar LNB, un pēc deputātes ielūguma izstādes atklāšanā piedalījās bibliotēku pārstāvji no vairākiem Latvijas novadiem, tostarp Alūksnes novada bibliotēkas direktore Iveta Ozoliņa.

Kāpēc Strasbūra?

Pirmais iespieddarbs latviešu valodā tapis 1525. gadā – tas bija reformācijas laiks Eiropā, un, pateicoties Lutera mācības atbalstītājiem Rīgā, latviešu valodā tika iespiesti Livonijai paredzētie literārie teksti. Par godu šim notikumam LNB rīkoja pasākumu sēriju, lai izceltu nozīmīgākos procesus, kas virzījuši latviešu valodā rakstītā un iespiestā vārda izplatību. Izstāde EP ir daļa no šo pasākumu cikla.

LNB padomniece starptautiskās sadarbības jautājumos Viktorija Piščikova laikrakstam skaidro, ka Strasbūrā ir nozīmīga loma latviešu grāmatniecības vēsturē. "Rīgas un Strasbūras attiecības reformācijas kontekstā 16. gadsimtā bija cieši saistītas ar grāmatu tirdzniecību, ideju apmaiņu un teoloģiskajiem meklējumiem, kas veidoja agrīno protestantisma tīklu Eiropā. Lai gan Mārtiņš Luters darbojās Vitenbergā, Strasbūrā bija viens no nozīmīgākajiem reformācijas centriem Vācijas dienvidrietumos, kur krusotās luterisma un Šveices reformātu idejas. Pēc reformācijas sākuma Rīgā nonāca daudzi Strasbūrā iespiesti izdevumi," viņa stāsta.

Lāčplēsis un Krokodils Dandijs

Ari S. Kalniete mediju pārstāvjiem uzsvera, ka Strasbūrā ir fantastiska vieta, kur parādīt lietas, ar kurām mēs lepojamies, jo tur apgrozās tukstošiem cilvēku no visas Eiropas. "Šāda mēroga izstāde Strasbūrā ļauj arī citiem eiropiešiem un viesiem saprast, cik dziļas un senas ir mūsu saknes Eiropas kultūrtelpā," teic S. Kalniete.

Izstādes moto ir "No pirmās grāmatas līdz Gaismas pilij", un tās saturs veidots spilgtā, vieglā, asprātīgā veidā, parādot, kā latviešu grāmatniecība saticas ar citām kultūrām, un aicina apmeklēt Latviju. "Tā ir vieta, kur bibliotēku dēvē par Gaismas pili, kur hokeja izlase izcīna pasaules čempionāta medaļas un kur dzimst pasaules mēroga mūzikas zvaigznes. Vieta, kur par tradīciju kļūst uzņēmumi ar "vienradža" statusu un kur dziesma un dejas pa-

AR MUZIĶĀLU dāvanu notikumu Strasbūras varas gaitenīs kuplējās diasporas latviešu ģimeņu koris "Staro", aicinot starptautisko kompāniju dziedāt līdzī.

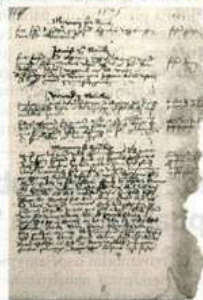
līdz mazināt stresu; vieta, kur cilvēki stāda Laimes kokus vienkārši tāpēc, ka tas sagādā prieku," iepazīstina izstādi, un drukātāis ceļojums var sākties.

Izstāde var uzziņāt par nozīmīgiem notikumiem un personībām grāmatniecībā, tostarp Latvijas preses vēsturē, kā arī piedzīvot negaidītas tikšanās ar citām kultūrām un

LNB DIREKTORE Dagnija Baltiņa puda prieku par sadarbības izstādi Strasbūrā un pateicās visiem, kuri "stāv" par lasīšanu.

IZSTĀDES "Latviešu grāmatai 500" svinīgajā atklāšanā klātesošos uzrunāja arī Eiropas Parlamenta viceprezidente Sabine Ferheina. Attēlā kopā ar S. Kalnieti.

ists viesojas Strasbūrā

PĒC Sandras Kalnietes ielūguma izstādes atklāšanā piedalījās bibliotēku pārstāvji no vairākiem Latvijas novadiem un pilsētām, tostarp Alūksnes novada bibliotēkas direktore Iveta Ozoliņa.

vietām visā pasaulē. Piemēram, lai starptautiska auditorija izprastu, kas latviešu grāmatniecībā ir brāļi Kaudzītes, viņi tiek salīdzināti ar brāļiem Grimmiem, latviešu tautas dainas ar indiešu vēdām, mūsu Lāčplēsis ar Krokodilu Dandiju, kam Austrālijā savulaik atrasts prototips – latvietis Arvids Blūmentāls. Seko stāsts par latviešu gudrājiem kaķiem – baltais kaķis no "Kaķīša dzīrnāvē", kurš māca vairot nevis sāpes, bet prieku, un nu jau pasaulslavenais drosmīgais kaķis no filmas "Flow", kurš paudis viedo ideju par līdzaspastāvēšanu: "Mēs visi esam vienā laivā, tāpēc mums jāpārvar savas atšķirības."

Grāmatas – mūža mīlestība

"Latviešu tauta pamatoti lepojas ar savu lasītprasmi – to mēs esam parādā savām mātēm, kuras pēc smagas darba dienas laukos un saimniecības mācīja bērniem lasīt

Biblii un lūgšanu grāmatas. Mēs lepojamies ar savu mīlestību pret grāmatām – tā palīdzēja saglabāt latviešu valodu un kultūru, kā arī pretoties masveida pārkrievošanai padomju okupācijas laikā. LNB jaunā ēka, mūsu Gaismas pils, bija pirmā nozīmīgā kultūras celtnē, ko uzbūvējām pēc neatkarības atgūšanas. Ar lielu lepnumu un savilņojumu atceramies pasākumu "Gaismas ceļš – Grāmatu draugu ķēde", kas norisinājās aukstā 2014. gada 18. janvāra dienā Rīgā. Tūkstošiem cilvēku veidoja dzīvo ķēdi no Nacionālās bibliotēkas vecās ēkas Krīšjāņa Barona ielā 14, pāri Daugavai, līdz jaunajai ēkai – Gaismas pilij. Mēs no rokas rokā nodevām Biblii latviešu valodā," izstādes atklāšanā sacīja Eiropas Parlamenta deputāte S. Kalniete, kura intervijā atzina, ka grāmatas un bibliotēka ir viņas mīlestības mūža garumā un stāsts

par to ir arī stāsts par viņas pirmo profesiju. Kā zināms S. Kalniete pati savulaik strādājusi LNB, kas bijusi liela privilēģija jebkuru grāmatu pasūtīt uz mājām. "Pateicoties šai iespējai, es varēju ar ļoti labiem rezultātiem pabeigt Mākslas vēstures fakultāti, un tā ir ielikusi pamatu man visai dzīvei. Protams, ka tas arī palīdzēja vēlāk man sarakstīt savas grāmatas," intervijā stāstīja S. Kalniete.

Jautāta, kāda literatūra pašlaik ir lasīšanas darba kārtībā, EP deputāte atzina, ka sen nav lasījusi daāliteratūru laika trūkuma dēļ. "Šobrīd visa mana lasīšana faktiski ir saistīta ar darbu – tie ir milzīgi apjomi ar dokumentiem, analitiskajiem ziņojumiem, ekspertu atziņumiem un darbu pie EP rezolūcijas par Krieviju. Kad ir jāgatavo šādi ziņojumi un rezolūcijas, jāizlasa simtiem lapu ar tekstu, analīzi un labojumiem, mana lasāmviela pašlaik ir tikai un vienīgi darba dokumenti," atzina S. Kalniete, piebilstot, ka tādēļ šīs grāmatniecības godināšanas pasākums darba ikdienā sagādā īpašu gandarījumu.

Akcentē Ernsta Gliku ieguldījumu

Izstādes atklāšanā S. Kalniete uzsvēra Ernsta Gliku un Bibeles tulkojuma nozīmību latviešu tautas attīstībā, izglītībā un kultūras identitātē. "Ja nebūtu pirmās publikācijas latviešu valodā un tālāk sekojošo publikāciju, arī Gliku Bibeles tulkojuma, tad es nezinu, vai latvieši būtu ieguvuši to pašapziņu, kas bija vajadzīga, lai 19. gadsimta otrajā pusē radītu priekšnoteiku-

mus, garīgos priekšnoteikumus, lai Latvija kļūtu par neatkarīgu valsti. Pateicoties tieši rakstītajam vārdam, mēs esam izturējuši padomju okupāciju. Pirms padomju okupācijas jau bija cara impērijas rusifikācijas politika, jo visiem bērniem, arī lauku skolās, bija jānācās krievu valodā. Piemēram, Latgalē vispār bija aizliegts latviešu valodā runāt, bija tikai krievu valodā," teica S. Kalniete.

Savukārt LNB direktore Dagnija Baltiņa atklāšanas pasākumā teica – ir viens temats, par ko mums Latvijā nav domstarpību, – tas ir par lasīšanu un grāmatām. "Paldies visiem, kuri par šo lietu "stāv, jo savādāk nevar", pārfrāzējot luteriskā frāzi, jo šie 500 gadi "atspēras" no Reformācijas Eiropā un no mirkļa, kad ir jārikojas, jo mēs savādāk nevaram. Mums ir jārada pieprasījums pēc lasīšanas, mums ir jāvēstī, ka mēs esam pārliecināti savā valstī, neatkarībā, brīvībā, kritiskajā domāšanā, kas sakņojas tajā, ka būsīm lasoši, ziņoši, inteliģenti. Tiesības uz grāmatu un brīvību lasīt, rakstīt un izdot latviešu valodā ir viens no spēcīgākajiem Latvijas valsts balstiem," teica LNB direktore.

EP priekšsēdētājas pirmā vietniece Sabine Verheina pasākumā akcentēja arī rakstītā vārda brīvību. "Mūsdienās informācija var apcēlot pasauli dažū sekundu laikā. Tāpat arī manipulācijas un dezinformācija. Mēli var sasniegt miljonus, pirms žurnālistiem ir bijusi iespēja noskaidrot, kas patiesībā notika. Tas padara neatkarīgu žurnālistiku un no politiskās iejaukšanās pasargātu literatūru par neaizstājamu, jo

demokrātija sākas krietni pirms brīža, kad mēs nododam savu balsi vēlēšanās. Tā sākas tad, kad mēs varam lasīt, klausīties, uzdot jautājumus un veidot paši savu viedokli," puda S. Verheina.

Nodrošina, ka rakstītais vārds sasniedz lasītāju

Alūksnes novada bibliotēkas direktore I. Ozoliņa atzina, ka izstādes atklāšana EP bija patiešām nozīmīgs un emocionāli piepildīts notikums. "Īpašs gods man bija saņemt uzaicinājumu uz izstādes atklāšanu no EP deputātes Sandras Kalnietes, kura 2024. gadā piedalījās Grāmatu svētkos Alūksnē, un tikšanās ar alūksniešiem, lasītājiem viņai spilgti palikusi atmiņā," stāstīja I. Ozoliņa, atzīstot, ka viņa iepriecinājusi izstādes interesantā koncepcija ar trāpīgiem tekstiem un ilustrācijām. "Manuprāt, Kuldīgas, Ogres, Dobeles, Alūksnes, Saldus un Bauskas novada Bārbeles bibliotēku pārstāvji dalība izstādes atklāšanā Strasbūrā vēlreiz apliecina bibliotēku nozīmi latviešu grāmatas un lasīšanas tradīcijas saglabāšanā – tieši bibliotēkas ikdienā nodrošina, ka latviešu valodā rakstītais vārds sasniedz lasītājus visā Latvijā un ārpus tās. Patiesībā Latvijas grāmatas piecsmgtgadi ir stāsts arī par bibliotēkām kā uzticamiem kultūras, izglītības un kopienas iesaistes centriem, kas veicina lasītprasmi, kritisko domāšanu un piederības sajūtu savai pilsētai, pagastam, valstij un kultūrai, kas palīdz saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm grāmatas un lasīšanas tradīciju," vērtē I. Ozoliņa.

— Sandra Apine

Parāda latviešu valodas nozīmi Eiropā

Svinot pirmās drukātās latviešu grāmatas piecsimtgadī, Eiropas Parlamentā (EP) Strasbūrā daudzu interesentu lokā svinīgi atklāta izstāde **Latviešu grāmatai – 500**. To EP deputāte Sandra Kalniete sarīkojusi sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB). Izstādes moto ir *No pirmās grāmatas līdz Gaismas pilij*, un tā iepazīstina ar bagāto latviešu kultūras mantojumu, kura pamatā ir rakstīts un drukāts vārds latviešu valodā.

Eiropas Parlamentā Strasbūrā atklāta izstāde **Latviešu grāmatai – 500**. Tās saturs ir viegli uztverams un atraktīvi pasniegts.

Starp pirmo latviski nodrukāto grāmatu un mūsdienām ir jau veseli pieci gadsimti.

VIEGLI UZTVERAMA UN VISPUŠĪGA

Pirmais iespieddarbs latviešu valodā – reformācijas kustības ietekmē tapusi luterāņu dievkalpojumu rokasgrāmata – nodrukāta 1525. gadā Vācijā. Taču līdz Latvijai tas nenonāca, jo katoliskajā Lībekā visi eksemplāri, kas ceļoja uz Livoniju, tika atzīti par kaitnieciskiem un sadedzināti. Par šīs grāmatas eksistenci un likteni ir zināms, pateicoties vienīgajai vēsturiskajai liecībai – Lībekas domkunga un rātskunga Johanesa Brandesa dienasgrāmatai, kurā 1525. gada 8. novembrī ir ieraksts par šo izdevumu. Par godu šim notikumam LNB Latvijā bija sarīkojusi veselu pasākumu sēriju, un izstāde EP ir daļa no cikla.

To apskatot, var uzzināt par nozīmīgiem notikumiem un personībām grāmatniecībā, tostarp Latvijas preses vēsturē. Piemēram, lai starptautiska auditorija izprastu, kas latviešu grāmatniecībā ir brāļi Kaudzītes, viņi tiek salīdzināti ar brāļiem Grimmiem, latviešu dainas – ar indiēšu vēdām utt. Ir stāsts par kaķiem – gan kaķis no *Kaķša dzimnāvam*, kurš māca vairot nevis sāpes, bet prieku, gan pasauleslavenais kaķis no Oskaru ieguvušās animācijas filmas *Flow* ar savu ideju: „Mēs visi esam vienā laivā, tāpēc atšķirības jāpārvar.”

Arī pašai Strasbūrai ir nozīme latviešu grāmatniecības vēsturē – Rīgas un Strasbūras attiecības reformācijas kontekstā 16. gadsimtā bija cieši saistītas ar grāmatu tirdzniecību, ideju apmaiņu un teoloģiskajiem meklējumiem, kas Eiropa veidoja agrīno protestantisma tīklu. Pēc reformācijas sākuma Rīgā nonāca daudzi Strasbūrā iespiesti izdevumi, pastāstīja LNB padomniece starptautiskajā sadarbībā Viktorija Piščikova.

VĀRDI, KAS SVARĪGI DEMOKRĀTIJAI

Izstādes atklāšanā klātesošos uzrunāja EP viceprezidente Sabine Ferheien, LNB direktore Dagnija Baltiņa, EP Bibliotēkas un zināšanu pakalpojumu direk-

„Demokrātija sākas tad, kad varam lasīt, klausīties, jautāt un izdarīt savus secinājumus,” sacīja Eiropas Parlamenta viceprezidente Sabine Ferheien.

Daļa no Strasbūras latviešu kora *Staro* radīja isti latvisku atmosfēru.

torāta vadītājs Franks Dejbē, kuram bibliotēka pasniedza simbolisku dāvanu – eseju krājumu *Tā pirmā grāmata: nozīmīgākie izdevumi latviešu un igauņu valodā 1525–1918*.

S. Kalniete sacīja: „Mēs ar savu mīlestību pret grāmatām lepojamies – tā palīdzēja saglabāt latviešu valodu un kultūru, kā arī pretoties masveida pārkrievošanai padomju okupācijas laikā. Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunā ēka, mūsu Gaismas pils, bija pirmā nozīmīgā kultūras celtnes, ko uzbūvējām pēc neatkarības atgūšanas.” Deputāte atgādināja par *Gaismas ceļu – grāmatu draugu ķēdi*, kas aukstā 2014. ga-

da 18. janvāra dienā tika izveidota no Latvijas Nacionālās bibliotēkas vecās ēkas pāri Daugavai līdz jaunajai Gaismas pilij. „Mēs no rokas rokā nodevām Bībeli latviešu valodā,” sacīja S. Kalniete, kura pati savulaik vairākus gadus strādājusi LNB.

EP viceprezidente S. Ferheien uzrunāja teica: „Vārdiem vajadzīgi cilvēki, kas tos raksta, un cilvēki, kas tos lasa. Un mums vajadzīga brīvība, lai vārdi mūs sasniegtu. Kurš nosaka, kurus vārdus dzirdēsim?” Šis jautājums viceprezidenti nodarbinājis, strādājot ar Eiropas Mediju brīvības aktu. Viņa sacīja: „Piecsimt gadu šķir šo laiku no tām grāmatām, kas tika

konfiscētas Lībekā. Es neteikšu, ka apstākļi ir vienādi, bet vara pār informāciju joprojām ir vara. Ar Eiropas Mediju brīvības aktu esam noteikuši kopīgas vadlīnijas, lai Eiropas Savienībā aizsargātu redakcionālo neatkarību un žurnālistu avotus. Tie var šķist tikai juridiski noteikumi, bet patiesībā tas attiecas uz kaut ko ļoti cilvēcīgu: uz mūsu spēju saprast pasauli, neļaujot kādam citam iepriekš noteikt, ko drīkstam zināt.”

Arī D. Baltiņa uzsvēra: „Lasīšana ir nacionālās drošības un cieņpilnas dzīves atslēga. Latvijas nākotne atkarīga no tā, cik mūsu valstī būs tādu cilvēku, kuri domā kritiski un lasa ko vērtīgu.”

Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktore Dagnija Baltiņa un Eiropas Parlamenta deputāte Sandra Kalniete sarunā ar Eiropas Parlamenta viceprezidenti Sabīni Ferheien, Strasbūras Nacionālās un universitātes bibliotēkas direktoru Nikolā Tokeru, politisko, zinātnisko un starptautiskās politikas jautājumu speciālistu Kristofu Dīdē un EP Bibliotēkas un zināšanu pakalpojumu direktora vadītāju Franku Dejbē.

Pēc S. Kalnietes ielūguma pasākumā piedalījās bibliotēku pārstāvji no vairākiem Latvijas novadiem, tostarp Kuldīgas galvenās bibliotēkas vadītāja Daina Gīrvaitē: „Tā bija ļoti vērtīga pieredze. Izstādes atklāšana Eiropas Parlamentā apliecina Latvijas rakstītā vārda vietu kopīgajā kultūrtelpā. Savukārt saruna ar deputāti Sandra Kalnietē un reģionālo mediju pārstāvjiem uzskatāmi parādīja vietējo bibliotēku nozīmi būt uzticamiem informācijas un medijpratības centriem kopienā. Ir gandarījums, ka strādājām parcajai virzienā un tiekam novērtēti.”

Notikumu kuplīnāja Strasbūras latviešu ģimeņu kora *Staro* ansamblis, kas dziedāja divas dziesmas: *Es atnācu nguntiņu un Ma-*

ma, mazo ābelīti. Piedziedājumam pievienojās arī klātesošie.

Par godu izstādei EP brīvpieejas lasītavā izlikta latviešu valodā izdotas grāmatas.

Daiga Bitīniece
EP arhīva un autores foto

Emīls Trenmors – Latvijas skaļās lasīšanas čempions

Par skaļās lasīšanas uzvarētāju valsti šogad kļuvis V. Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas 6. klases audzēknis, kabilnieks Emīls Trenmors.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē konkursā un arī publikas priekšā Emīls uzstājies pirmo reizi, lasot fragmentu no angļu rakstnieka Deivida Valjamsa grāmatas *Sliktais tētis*. Finālā sacentušies novadu lasīšanas čempioni – astoņi zēni un desmit meitenes – ar saviem līdzjutējiem.

AR LIELU ATBILDĪBU

„Tās grāmatas, kurās nevar uzminēt, kas notiks nākamajā lappusē, ir visai zraujošākās un man patīk visvairāk. Viena no tādām ir tā, ko lasīju finālā,” stāsta Emīls. Novada atlasē ieguvis 1. vietu, pēc tam Kurzemes kārtā Liepājā – 3. vietu, saņemot ceļazīmi uz finālu. Palīdzējusi skolotāja Daiga Strupule-Buka. Pirms vairākiem gadiem ar šī darba fragmentu viņa jau gatavojusi citu audzēkni. „Fragments ir lasīšanai piemērots, ar spraigu sižetu un emocionālām pārejām. Kad pagājušogad satikāmies ar Emīlu, mums izveidojās īpaša ķīmija – mēs viens otru papildinām, sadarboties ir viegli. Novada kārtā bija pavasarī, bet Kurzemes kārtai gatavojāmies no septembra. Emīls ir ļoti atbildīgs. Vizītkarti abi pa gabaliņam likām kopā, lai trāpītu desmitniekā. Novadā gāja labi, bet Liepājā izvēlējamies pieteikumu lasīt no lapiņas, jo nolikumā teikts, ka nolasīt

V. Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas skolotāja Daiga Strupule-Buka, Latvijas skaļās lasīšanas konkursa uzvarētājs Emīls Trenmors no 6. klases un apsveicējas – Marta Feišau un Gunita Stāruste no Kuldīgas bibliotēkas.

var arī vizītkarti. Taču tas mūs iegāza – saņēmām 3. vietu. Finālā lapiņas vairs nebija – Emīls visu jau bija iemācījis no galvas. Tas teksts, ko viņš lasīja, viņam ļoti labi atbilst.”

Emīls atzīst, ka satraukums bijis liels: „Vairāk uztraucos Liepājā, taču, kad sāku lasīt, lēnām pārgāja.”

KATRS VĒL IZTAUJĀTS

Finālā 11 un 12 gadus veco skolēnu sniegumu vērtējuši radiožurnālists un literāts Vidvuds Medenis, aktrise Madara Zviedre, dzejnieks un mūziķis Kīrils Ēcis, dīdžejs un TV raidījumu vadītājs Magnuss Eriņš, žurnāliste Inga Gorbunova. Pasākumu vadījis Ansis Bogustovs, kurš lasītājiem uzdevis dažādus jautājumus, tā novirzot no tēmas. Emīlam vaicāts, ar ko īpaši ir

pilsēta, no kuras viņš nāk, un jautāts arī par peldēšanu.

IECELTIS DIREKTORA GODĀ

Iegūstot čempiona titulu, Emīls kļuvis par LNB bērnu direktoru, kuram būs dažādi pienākumi: jārīko grāmatu svētki, jātaisa video, jāpopularizē mājas lasīšana.

„Kad pabeigšu šo grāmatu, gribu izlasīt to, ko man iedeva Liepājā. Tā bija par lāci,” saka Emīls. Viņš dzīvo Kabilē un agri no rīta uz skolu brauc ar sabiedrisko autobusu. Pēc stundām jau sešus gadus iet volejbola treniņos. D. Strupule-Buka piebilst – Emīls jau ir ļoti patstāvīgs: „Vecāki viņam devuši apziņu, ka viņš var, un pats visu arī ļoti labi izdara.”

Amandas Gustovskas teksts un foto

Avots: Kurzemnieks

Datums: 16.10.2026

Eseju izdevumi, lasītava Ikšķiles bibliotēkā un gailēņu stūķis - apliecinājums rašnieces dzīvajam garam

RAKSTNIECES Noras īstenas esēju krājuma *Bezglābas. Iedienas domu plaiksnā*ni vāks mākslinieces Katrīnas Vasilevičas skatījumi ir mēlbalts ar sudraba stīgojumu. Atverot grāmatu, skatīens iekļeo mūžla, dzīvošo ozola lapotnē. Māksliniece ir izvēlējusies tādu pietuvinājumu un rakursu, ka rodas īspaid, ka ozola zarus tiešām ir iemetusies pati bezglāba, gandrīz vai rāists galva. Kaut kur tur tagad mājō arī rakstniece Nora īstena.

A woman with short, light-colored hair, wearing a black V-neck dress and white gloves, holds a small, ornate lantern. The lantern has a dark frame and a glass panel with a green circular design. The background is a dark, textured green.

FOTO-DIDZISGA0575

Jūtu, izjūtu debesskrāpi
Izdevniecības *Dienas grām-
ta* vadītājam Dacei Sparānei
ideja sakārtot Noras Ikstenas
eseju krājumu ir radusies,
aidomājoties, ka «būs jau
nomaiņījušās divas paaui-
des un daudziem nav ne
jaušmas par Noras Ikstenas
sava laika laikrakstam *Diena*
rakstītajām Noras Ikstenas
slējmām. Atlase uzņemties
vienpersoniski tikai savu ro-

Veiksmam nav vēlējusies, tāpēc aicinājusi *Bezglības* tapšana pieredzējušo redaktori Gundegu Blumbergu. «Šajās *Bezglībās* apkopota Noras eseju izlase ir kā apliecinā-

jums viņas joprojām dzīva-
jam garam. Nezinu nevienu
citu latviešu literātu, kurš spē-
sī itin vienas vielas, kas trāpī-
jušās ceļā – katru sīru svied-
ru lāsī, katru bēdu vai laimes
asaru, blēdīgu spīduli, ko no-
turējusi par brīliantu, trauk-
smainu sapni, kas pamodīnā-
nājs no meģa, vārdu, kas iz-
lēcis no kolēģa dzejoļa, spār-
na švīkstu aiz loga –, pārvērst
par ierosas avotu, par pama-
tu, uz kura būvēt jūtu, sajūtu,
izīntu debesskrāpju.

«Tikai tu pats un tava roka, kas pieraksta...» Sādi beidzas Noras Ikstenas 2023. gadā sacerētais teksts *Uzticēties vārdam* – rakstnieces Ingas Zoludes veidotajam vienota kon-

cepta stāstu krājuma *Reakcijaslabatorija*. Gan autors pats, gan roka, kas viņa domu fiksējusi, šai pasaulē, kā mēs liktām, spēj būt pat par visām īsu brīdi, tomēr atstātie vārdi, domas, uzburtās vīzijas turpina pastāvēt, kamēr vien valoda dzīva, kamēr vien atrodas vismaz kāds tās zinātnis,» esēju krājuma *Bezgalības* pēcvārda vietā raksta Dace Spārīne.

100 tirradnu pasaulēs

Vienlaicīgi *Noras mājas* nedēļā iznāk arī Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja izdotā *Noras Ikste-
nas grāmata Zelia graudu si-
jāšana*. "Ši ir *Noras Ikste-*

nas – savas tautas mīlestības un kultūras vēstneses – pieņemības grāmata. Krājuma iekļauts 100 latviešu literātiem un mūziķiem veltītais esejas, radītais Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīcijas *Prokštinācija un radzinašā saturs* – atklāj muzeja direktore Iveta Raskule. Viena atceras, ka Nūra Hīstena, pati savs laika strādājamā muzejā, uzdevumam pieņēma ar izteiktu mīļības apzīmi, "Rakstniece skrupulozi izziņāja no intuitīvi uzstājās kaņas personības nepārsnājamā valodā un skaidrā, viņa izdovja ar tiem agrus ritus, dienas, vakarus".

▲ **NORA IKSTENA.** *Zeļtā grodu sīļošana.* Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja izdevums, 2025. 227 lpp.

maldisanos, speku un vajumu,» esēju krajuma ievada raksta muzeja direktore, uzsvērot, ka visos gadījumos Nora Ikstena meklējusi arī lielāku pasaules rakstu, kurā nīcīgu kultūras personības savā nacionālajā savdabībā ir ierakstījušās. Pabeidzot So darbu, pati Nora ir teikusi: «Man ir bijis tas gods pabeigt 100 Latvijas tīrādu pasau- lēs. Kā teica Džintars So- dums – es ķēdī viņu traukus mēģāju. To darīju ar milzīgu prieku un nožēlu».

Sīk esesja šobrīd var klausīties muzeja audiogidā vai lasīt jaunajā izdevumā *Zelta gaudu sijāšana*, bet 15. oktobrī – Noras līstēnas dzimšanas dienā – pašai Noras balsi esesja-portreti skanēs visās muzeja telpās.

Visi «Mātes piena» tulkojumi

Noras mājas kulminācija un noslēgums *Noras māja atvērta* durvis norīks ikšķīle sestdien, 17. oktobrī. Filst. 12 Ikšķīles pilsetas bibliotēkā tiks atklāta Noras Ikšķenes lasītava. «Mēs staigājam pa to pašu mežu, gar to pašu Daugavu. Ja kāds jautātu, kāpēc mēs iekārtojam šādu telpu, es teiktu – bet kāpēc ne? Mums tas obligāti bija jādara,» saka Ikšķīles pilsetas bibliotēkas vadītāja Dace Rempē, uicinot uz modernu, savu paplašinājumu ieguvušo bibliotēku arī citās dzim.

nās. Noras Iksenas lasīšanu maksimāliens Anna Heinrihsone būs iekārtojusi atbilstoši, arī caur rakstniecību tuvākiem sildītiem un augšiem. Dāce Rempas lasītāji (ceru – Noras Iksenas lasītāji) tiksies pilētās bibliotēkā ar laiku varēt būt ekskluzīva vieta, kur iepazīties ar visiem rakstnieces romāniem *Mīles pils* tulkotājiem un jau vairākus neko 30 pasaules valodās. Sestdien, 17. oktobrī, varēs noskaidrot arī skolēnu sagatavotā muzikālā literāru kompozīcija, ko iedziedos kopā Noras Iksenas grāmatā *Uzlabes pasakas* – vēlīgums viņas mājām bērniņiem vietām tiksli.

Viens no *Noras* mājās nedēļas centrālajiem pasākumiem ir arī rakstnieces Nora Istenas stipendijas izsludināšana, kas notika vakar, 12. oktobrī. «Norai» nekad nebija greizsirdīgs, viņa vienmēr ļoti priecējās par jauno sasniegumiem un gribēja viņus pabalstīt, stipendijas viņai pabalstīja.

Viens Indra Vilpšone un kustietnē Nora Anna Geldmane. Kāda jaunā zvaigzīte, proza, dzeja, dramaturģija, Vilpšones vārdiem, pirmo *Noras* Istenas radošo stipendiju saņēms jau nākamā gada 15. oktobrī – rakstnieces dzimšanas dienā.

Billetes uz nedēļas pasākumiem iespējams iegādāties *Billetes rmm.lv* vai klātienē. ●

Notikumi norisināsies trīs vietās – Latvijas Nacionālā rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīcijā *Prokrasti-*

nācija un radīšana Mārstaļu
ielā 6, Rīgā, Ikšķiles pilsētas
bibliotēkā un Noras mājā
Daugavas prospektā 2, Ikšķīle.

pēc aicinājusi *Bezgalību* tap-
šana pieredzējušo redaktori
Gundeģu Blumbergu. «Šajās
Bezgalībās apkopota Noras
eseju izlase ir kā antiēcinā-

kas pieraksta... Sādi beidzas Noras Ikstenas 2023. gadā sacerētais teksts *Uzticēties vārdam* – rakstnieces Ingas Zoludes veidotajam mēnests kon-

dējā iznāk arī Nacionālās rakstniecības un mūzikas muzeja izdotā Noras Ikstenas grāmata *Zelia graudu siloņā*. Šis ir Normas Ikstenas

intuitīvi uztāstīja katras
personības neparastumu va-
lodā un skanā, viņa izdzīvoja
ar tām agrus rītus, dienas.

kapeč ner Muiņas tas obligāti bija jādara,» saka Ikšķiles pilsetas bibliotēkas vadītāja Dace Rempe, aicinot uz moderno, savu paplašinājumu iegu-

Bilētes uz nedēļas pasākumiem iespējams iegādāties

Avots: Diena
Datums: 13.10.2026

Grāmatniecības likloči starp 10. un 15. kilometru

IEVA VILMANE

Jauši un nējausi elementi sastājas tā, ka nedēļas sākumā gar Strاسبūras kanālmalu reizē pastaigājos es un Saldus novada bibliotēkas Lietotāju apkalpošanas nodaļas vadītāja ZANE NOVADA.

Todien biju nogājusi aptuveni 10 kilometru, Zane — vēl vairāk, bet viņa mōži atsaucās piedāvājumam pievērt vēl pāris tukstos soļu. Biju nolēmusi pamatīgāk izjaulāt par viņas patīku staigāt garus maršrutus, dienēt Zemessardzē un lasīt grāmatas.

Mums šovakar patālāks gabaliņš ejams.

"Ikdienā necensos sasniegt konkrētu soļu skaitu, bet jau 20 gadu vecumā atklāju, ka man patīk staigāties. Pusedienlaiks ir pietiekami garš, lai no bibliotēkas aizietu līdz pilskalmam, var pāspēt arī līdz Saldus ezeram noplēdēties."

Esi tālu gājusi arī ārpus Saldus. Kurš ceļš visspilgtāk palicis prātā?

"Neatmiņstams piedzīvojums bija 2019. gadā, pirmo reizi nējot Santjago Franču ceļu. Kopā ar vīru pārgājām pāri visai Spānijai. Senais svēceļojuma maršruts sākas otrpus Pireneju kalniem mazā pilsētiņā Senjanjēdportā (Saint-Jean-Pied-de-Port) un beidzas pie Santjago de Kompostēllas katedrāles, kur aplabāti apustēja Jēkaba piēli. Franču ceļš ir vairāk nekā 900 kilometru garš, mēs nogājām nepilnu tukstoti."

Kā vārdā to dāriji?

"Istenoju savu sapni. Santjago ceļu bija nogājusi draudzene, pēc tam noskatījosi filmu, izlasīju grāmatu — man Franču ceļš šķita brīnišķīgs. Nolēmu, ka iēšu, tik nevarēju saņemties. Nopirku somu, arī kurpes, sāku tas ievākt, bet... novalkāju. Tikko iepazīnos ar vīru Kristapu, izstāstīju viņam par savu sapni. Viņš teica: dodamies Februārī iepazīties, jūlijā sākam iet Santjago ceļu."

Jaunām attiecībām diezgan riskants piedzīvojums.

"Varēja būt visādi, bet mums tas beidzās ar kāzām decembrī. Garā ceļā ļoti labi var pārbaudīt otru, arīdzan kārtīgi iepazīties. Mūsu tests ilga piecas nedēļas."

Vai vēl kāds ceļš palicis prātā? Īss, bet spilgts.

"Konkrēti nenosauksu, bet man ļoti patīk, ka arī bērni iemēlojuši staigāšanu. Šogad mana dēlsnāns diēna trāpījās [visatpērošās valsts aizsardzības mācības] "Nāmes" laikā, tāpēc atzīmēšanu atliku uz vēlāku laiku. Uzāicināju bērnus un dažus draugus uz aptuveni 16 kilometru garu pārgājienu. Man šķiet,

ka iēšana ir lielisks veids, kā pavadīt laiku, — paeļies ar vienu, otru, parunāties. Ceļš nekad nav vienāds — mainās ainava, gājēji, apstākļi..."

Ari Zemessardzē?

"Nevaru lepoties — neesmu piedalījies nevienā maršā (gari militārie pārgājieni ar izturības, disciplīnas un saliedētības pārbaudījumiem — I. V.). Tik stipra pašlaik nējotos. Zemessardzē maršruts nav domāts, lai to baudītu, bet izpildītu uzdevumus. Man tie palīdz tikt skaidrībā par pašas izturību un spējam. Apzinos, ka mani spēki ir stipri ierobežoti, un ar gadiem tie sarūk. Jāteic, ka man nav arī lielu mērķu, piemēram, noskriet maratonu. Toties brīvi noskriet 10 kilometru gan gribētos. Pagaidām sanāk līdz kādiem sešiem, skrienu reizē ar vīru."

Kādēļ pievienojies Zemessardzē?

"Kad sākās Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā, biju dziļās pārdomās arī par savu situāciju, apsveru, kā rīkošos, ja līdzīgs iebrukums būs Latvijā. Zināju, ka nemukšu projam un iesaistīšos valsts aizstāvēšanā, tāpēc izlēmu, ka jāienācas to darīt. Ukrainiem pirmas dienas bija haotiskas, es gribēju iemācīties, kā pēc iespējas ātrāk un labāk iekļauties sistēmā. Par iestāšanās domāju divus gadus, jo mācības organizēja nedēļas nogales, bet man tad jāstrādā un jābūt ar ģimeni."

Darba deļejam zemessargi ir jāpalīdz uz mācībām.

"Tiesa, bet brīnišķīgi, ja var koleģāli vienoties."

Zināji, ko vēlies iegūt Zemessardzē, bet kāds ir tavs pienēsums šai struktūrai?

"Pieredzējusī dienēsta biedri uzsvē: Zemessardzē, atšķirībā no profesionālā dienēsta, komandu veido dažādu vecumu un profesiju cilvēki, un katrs bagātina kopeje mikroklimatu. Es tur jūtos vietā un laikā. Manuprāt, ieguvēja ir arī bibliotēka. Piemēram, sarīkoju jauniešu un Zemessardzē 45. kaujas nodrošinājuma bataljona Saldus rotas komandiera Oskara Kļavas tikšanos."

Vai bibliotēkai pietāv runas par ieročiem?

"Bibliotēkai pietāv jebkura tēma, kas raisa interesantas un vērtīgas sarunas. Daudz lielāka nozīme ir tam, cik runīgi cilvēki saticies. Gadījies uzaicināt grāmatu autoru, kurš atbild vienlīdzīgiem vārdiem, vai arī citu iemeslu dēļ saruna gājusi kā pa celmiem. Mūsu bibliotēkā cēmojusies lieliski sarunbiedri, brīžiem pat zēli, ka klausītāju nebija vairāk. Jāni Šipkēvici, Ainaru Mielavu un Sandru Kalnieti atnāca satikt aptuveni 100 cilvēku, bet brīnišķīgo tulkotāju Deni Dimiņu un komponisti un neparastās grāmatas "Koncerts stāstos" autori Gundegu Smīti daudzkārt mazāk ļaužu."

Kurpnēkam neesot kurpju. Vai tas

ZANE NOVADA: bibliotēkara meistarību pārbauda lasītājs, līdzot ieteikt grāmatu, — jāpārzina vaicātāja gaume un plašs literatūras klāsts. Savukārt lasītāji bibliotēkara izvēli uzskata par kvalitātes zīmi. "Gadu gadiem Saldus novada bibliotēka iemēlota ir grāmatu izstādē "Iesaka bibliotēkars". Līdz otiem plauktiem daudzi vairs neaiziet," stāsta bibliotēkare.

nozīmē, ka bibliotēkaram nav savu grāmatu?

"Man to ir ļoti daudz, grāmatas pērku un dāvinu. Lielā grāmatu plaukts ir Novadnieku mājā "Viesturi", trīs — Jaunpils "Cerības", kurās nodzīvoju nepilnus 20 gadus. Ir tik mīli izdevumi, ka tos gribu savas plauktos, lai gan varu jebkurā brīdī paņemt bibliotēkā. Sarunās diezgan ātri atklājas, kurš pazīst [literatūras] drēbi, taču nav arī tā, ka šķīrotu cilvēkus. Nepavisam. Galu galā, katram, kurš nelasa, ir ļoti labs iemesls paņemt rokā grāmatu."

Ko no savas plaukta iedotu man?

"Manas ļoti mīļas grāmatas no "Viesturiem", jo no tām ir ko pasmielties. Pirmās būtu Arčibalda Džozefa Kronina romāns "Debesu valstības atslēgas" par katoļu priesteru dzīves ceļu. Otrās būtu Andra Kalnozola stāsts "Kalendārs manī sauc". Esmu to ieteikusi lasītājiem, un atsaucsmes bijušas divējādas. Gluži nesen kāda lasītāja sacīja: viņai darbs ļoti patīk, toties draudzene secinājusi, ka slima suņa murgs. Trešais būtu Daces Priedes romāns "Kamenes uz stīgām". Sen gan neesmu pārlasījusi. Tipogrāfija bija slikta, tāpēc visi izdevumi ātri vien izjuka. Savu eksemplāru saņēmu — kad atnācu strādāt uz Saldus, bibliotēkare Ilma Abolē iemācīja grāmatas skaisti sašūt."

Jaunpils "Cerības" atstāju savas vārdnīcas, izdevumus no teoloģijas studiju gadiem, Luterisma mantojuma

fonda grāmatas, jo savulaik strādāju šajā nodibinājumā. Tur palika arī bērnu grāmatas, vēl nesen iedomājos par Mihaila Endes "Bezgalīgo stāstu". Bērnu grāmatām ir vairāki slāņi, tāpēc pieaugušajiem ir vērts tās izlasīt vēlreiz."

Un apraudāties, jo Pepija patiesībā ir bārene, bet Karlsona Brālītis hroniski vientuļš zēns.

"Reiz dzirdēju domu, ka daļliteratūra veido empātiju. Domāju, ka literatūras klasika bērns padara iejūtīgus un saprotošus. Pusaudžu vecumā iemēloju skaudru stāstu ar fantāzijas elementiem — "Brāļus Lauvassirdis". Šo un daudzas cita grāmatas izlasīju priekšā arī bērniem, bet "Nārnijas hroniku" tikai daļēji — nu tik smaga..."

Vai bērniem tādas vajag?

"Nevar dzīvot tikai ar "Grega dienasgrāmatu", bet nav arī jāslīkst skumjās. Bērniem literatūra jāatrod kā dzīvesprieks, tā dziļās pārdomas. Gribētos, lai viņi ierauga, cik dažādas pasaules paveras grāmatās un cik daudz dzīvju tās ļauj lasītājam izdzīvot."

Un tā tu dzīvo pāri gadsimtiem un vietām, caur cilvēku un dzimtu likteņiem.

"Hermaņis Hese savā romānā "Stīdla perliņu spēle" aicina spēlēties ar idejām. Jo vairāk lasi, jo labāk tās pārzini un vari veiktāk operēt." ■

Par lasīšanu un e-grāmatām

Elva
Jēkabsone

Tiek runāts, ka cilvēki lasa arvien mazāk, bet sliekšņos nepiekrīst, vismaz manu draugu un paziņu lokā lasa lielākais vairums. Taču mūsdienās cilvēkiem vairs nav tik ļoti nepieciešama fiziska grāmata, ko turēt rokā, ko var iegādāties grāmatnīcā vai uz noteiktu laiku paņemt bibliotēkā. Mūsdienās cilvēki var lasīt telefonos, datoros, planšetēs un arī e-lasītājos. Šī brīža cilvēks vienmēr ir skrējienā, tāpēc līdzīgu

ņem 800 lapu garu romānu vairs nav tik ērti, taču dzīvojam tehnoloģiju laikmetā un varam lasīt e-grāmatu. Starp citu, zinu cilvēkus, kas ir iegādājušies e-lasītājus un arī ielādējuši aplikāciju telefonā, kas sinhronizē abas ierīces, un var turpināt lasīt gan no vienas, gan otras ierīces, kas ir ļoti ērti. Ja pusdienas laiks ir stunda, tad var paēst 30 – 40 minūtes un atlikušās 20 – 30 minūtes veltīt lasīšanai...

Agrāk bija jāgaida, kad parādīsies konkrētas grāmatas tulkojums, lai varētu to izlasīt, jo nebija daudz iespēju iegādāties vai bibliotēkā paņemt grāmatu oriģinālvalodā, turpretī šobrīd to iespēju ir tik daudz, ka vari lasīt

tādā valodā, kādā gribi – angļu, vācu, spāņu, franču, zviedru... Ir internetveikali, kuros var iegādāties gan grāmatas, ko atsūtīs uz pakomātu, gan e-grāmatas. Tas man šķiet būtiski, jo ir grāmatas gan fantāzijas žanrā, gan romāni, kas latviski nav tulkoti un, ticamākais, arī nebūs. Tos tad var lasīt angļiski. Lai gan sākotnēji liekas pavisam neierasti lasīt grāmatas angļu valodā, jo šķiet, ka vārdu krājums nav tik plašs, tad ar tulkotāja palīdzību vēl apgūsti valodu! Zinu, ka arī grāmatnīcās šobrīd var iegādāties arvien vairāk daļdarbu, kas nav tulkoti.

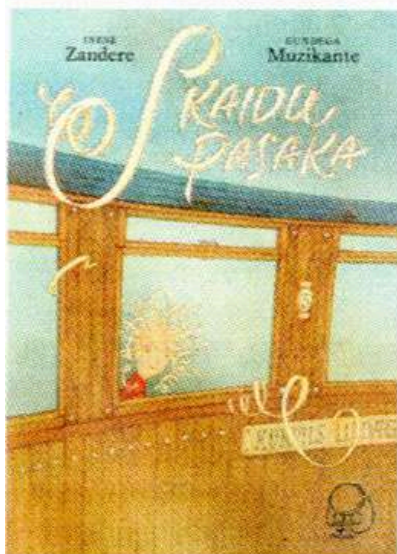
Protams, lielākais izaicinājums ir par to, kā pieradināt

bērņus lasīt. Es kādreiz Enidas Blaitonas grāmatas nevarēju nolikt malā, un tas nekas, ka tur klāt nebija bildīšu, mūsdienās ir drusku citādi. Un es neteiktu, ka vecāki būtu mani īpaši mudinājuši lasīt vai par to devuši kādas balvas... Tāpēc es tā sēdēju un pie sevis domāju – ja ir grūti bērņus un jauniešus pieradināt pie lasīšanas, varbūt nav jāspiež lasīt fiziskas grāmatas, bet jāpiedāvā opcija lasīt telefonos vai e-lasītājos? Zinu, ka bibliotēkās ir pat pieejamas bezmaksas e-grāmatas, ko ikviens var lejupielādēt. Un bibliotēkas varētu iegādāties pa kādam e-lasītājam, lai bērņus un arī pieaugušos ar to iepazīstinātu, pa-

rādītu, ka var lasīt arī ierīcē. Iespējams, varētu izstrādāt kādas grāmatas, kas labāk lasītos e-lasītājos vai telefonu aplikācijās – kur klāt ir arī bildītes. Saprātu, ka ne visiem vecākiem ir rocība iegādāties e-lasītāju, tāpēc tā būtu lieliska iespēja to darīt bibliotēkās. Jo mūsdienu bērni ir tā pieraduši pie ierīcēm, ka grāmatas kā tādas var arī neinteresēt, bet ja būtu iespēja apvienot grāmatu lasīšanu un tehnoloģijas...? Protams, grūti atbildēt, vai tas patiešām varētu mudināt lasīt vairāk, jo domāju, ka cilvēkiem, kam patīk to darīt, nav tik lielas nozīmes, vai tā ir fiziska grāmata vai e-grāmata kādā no ierīcēm.

Avots: Liesma

Datums: 09.10.2026

NOMINĒ LINDGRĒNES BALVAI

► **TRIS** Latvijas bērnu grāmatu autore – rakstniece un dzejniece Inese Zandere, ilustratore Gundega Muzikante un rakstniece Luīze Pastore – ir nominētas Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai. Starp jaunākajiem izdevumiem ir Ineses Zanderes un Gundegas Muzikantes kopīgi radītā *Skaidu pasaka*, kā arī Luīzes Pastores un Svena Neilanda komikss *Te tu esi!*. Šogad prestižajai Astridas Lindgrēnes memoriālajai balvai ir nominēti 277 kandidāti no 80 valstīm un reģioniem. Šī balva ir viena no nozīmīgākajām starptautiskajām balvām bērnu literatūrā. Tā dibināta 2002. gadā, lai godinātu izcilās zviedru rakstnieces piemiņu un veicinātu bērnu un jauniešu interesi par literatūru. Astridas Lindgrēnes balvas laureātu paziņos 2027. gada aprīlī. 2026. gada Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu ieguva kanādiešu ilustrators un bērnu grāmatu autors Džons Klasens.

Avots: Diena

Datums: 16.10.2026

17. OKTOBRĪ plkst. 10.00–19.00 modes un izklaides centru Rīga Plaza pārņems **Grāmatu drudzis** – grāmatu un lasīšanas svētki lieliem un maziem, kas tiek rīkoti sadarbībā ar kustību *Laiks lasīt*. Visas dienas garumā darbosies grāmatu tirdziņš, notiks sarunas ar autoriem un radošas aktivitātes.

Avots: Diena

Datums: 16.10.2026

Lasīšana kā ģimenes piedzīvojums

Latvijas dzelzceļa vēstures muzejā 3. oktobrī pulcējās teju 250 lasīšanas konkursa "Grāmatons 2026" dalībnieku un viņu atbalstītāju, lai kopīgi svinētu ikgadējo lasīšanas maratona noslēgumu.

ANTRA LĀCBERGA

Izdevniecības "Latvijas Mediji" rīkotais konkurss rosina bērnus un ģimenes lasīt grāmatas un radoši pavadīt laiku, bet noslēguma ballīte sniedz iespēju satikt citus lasītājus, dalīties pieredzē un svinēt lasīšanas prieku. Pasākumu vadīja rakstniece Lelde Jauja.

Sogad konkursā tika saņemti 211 pieteikumi četrās grupās: bērniem no trīs, sešu un deviņu gadu vecuma, kā arī ģimenēm. Šāds dalījums ļauj iesaistīties gan pašiem mazākajiem, gan jau pieredzējušākiem lasītājiem, gan ģimenēm, kurās grāmatas kļuvušas par kopīgu aizraušanos.

Visi pasākuma dalībnieki saņēma piemiņas balviņas, bet izložē tika sadalītas arī atbalstītāju sarūpētās dāvanas. Īpaši gaidīts notikums – galvenās balvas izloze. Šogad laimīgajam uzvarētājam bija iespēja pašam izvēlēties savu viedierīci.

Pēc svinīgās daļas ģimenes devās vēl kādā piedzīvojumā un ar īpašas "Misiņas kartes" palīdzību iepazīna Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja ekspozīciju. Tā bija

iespēja svētku dienu turpināt, izzinot vēsturi, meklējot jaunus atklājumus un darbojoties kopā.

Izdevniecība "Latvijas Mediji" lasīšanas maratona "Grāmatons" rīko jau sesto gadu. Konkursa ideja gadu gaitā palikusi nemainīga: mudināt bērnus lasīt, pastāstīt par izlasīto un radoši pavadīt brīvo laiku. Taču katra vasara nes jaunus stāstus, jaunus dalībniekus un jaunus atklājumus.

"Grāmatons" nav tikai sacensība par izlasīto grāmatu skaitu. Tā ir iespēja lasīšanu pārvērst piedzīvojumā, kurā iesaistās visa ģimene.

Konkursa dalībnieki saņem īpašas uzdevumu kartītes, kas veidotas pēc spēles "Bingo" principa. Lai aizpildītu kartītes laucīkus, jāizlasa grāmatas, jāraksta īsas atsauksmes un jāfotografē lasīšanas brīži, kā arī jāveic radoši uzdevumi. Tādējādi bērni tiek aicināti ne vien lasīt, bet arī domāt par izlasīto, izteikt savus iespaidus un ļaut vaļū izrēlei.

Šāda pieeja lasīšanu padara daudzveidīgāku. Grāmata var kļūt par iemeslu sarunai ar vecākiem, kopīgam ģimenes piedzīvojumam vai jaunai idejai radošai nodarbei. Savukārt īsas atsauksmes palīdz bērniem mācīties formulēt savas domas un dalīties ar tām. Konkursa nozīmīga daļa ir arī ģimenes iesaiste. Kopīga lasīšana dod iespēju vecākiem un bērniem pavadīt laiku kopā, iepazīt vienam otru intereses un atklāt, ka grāmatas var aizraut dažādos vecumos.

Izdevniecības "Latvijas Mediji" radošā komanda pēc veiksmīgi padarīta darba. Pirmajā rindā no kreisās: Lelde Jauja, Emma Anna Štrama, Diāna Galīte, Dominiks Gailītis. Otrajā rindā: Antra Lācberga, Inga Vanaģele, Dārta Sika, Brigita Babre, Marks Štrams, Liva Kukle-Kalniņa.

Pasākumu vadīja šarmantā rakstniece Lelde Jauja.

DAIŅA BUŠMAŅA FOTO

Izlozes veiksmniece un galvenās balvas ieguvēja Megija Mežīte no Madonas novada.

"Grāmatona" noslēguma ballītē piedalījās gan lieli, gan mazi lasītāji no visas Latvijas.

Avots: Latvijas Avīze

Datums: 13.10.2026

Dzeju iepazīst dabā

28. septembrī Dzejas dienu ietvaros Aknīstes vidusskolas 3. klases audzēkņi piedalījās jaukā un izziņošā pasākumā Sēļu parkā.

Skolēniem bija iespēja baudīt dzejas pasauli, pašiem lasīt dzejoļus, kā arī aktīvi iesaistīties dažādos uzdevumos.

Pasākuma laikā skolēni meklēja atbildes uz jautājumiem, pārbaudīja savas zināšanas un vērīgumu, kā arī risināja krustvārdu mīklu. Uzdevumu veikšana veicināja skolēnu interesi par dzeju, lasītprasmi, sadarbību un spēju darboties komandā.

Iveta STRIKA,
bibliotekāre

Skolēni pasākumā piedalījās ar interesi, atsaucību un prieku.

AUTORES foto

Avots: Brīva Daugava

Datums: 13.10.2026

Vienā vakarā sešas kultūras pieturvietas – Raunā gaidāma Kultūras nakts

Sestdien, 17. oktobrī, no pulksten 19 līdz 23 Rauna aicina uz Kultūras nakti. Šajā īpašajā vakarā Rauna pārvērtīsies par īstu mākslas un piedzīvojumu telpu, kurā ikviens apmeklētājs varēs iepazīt sešas īpašas pieturvietas.

Apmeklētājiem durvis vērš seši objekti – Raunas bibliotēka, Raunas pamatskola, Kultūras centrs, luterāņu baznīca, mazā skola un pilsdrupu tornis. Katrs no šiem sešiem objektiem šajā vakarā pārvērtīsies par kādas jaunas kultūras pieredzes centru – tie nesīs savu unikālo vēstījumu, veidojot vienotu un aizraujošu kultūras pieredzi.

Dzejas centrā Raunas bibliotēkā būs dzirdami raunēniešu dzejas lasījumi un norisināsies radošas darbības visai ģimenei. Kustību centrā pie Raunas pamatskolas skolas logos varēs vērot aizraujošas laikmetīgās dejas performances, kuras izdejos “Lidoņi” Ilzes Zīriņas vadībā. Sarunu centrs Raunas Kultūras centrā piedāvās interaktīvu iespēju ieklausīties pazīstamu mākslinieku stāstos, klātienē baudot arī Cēsu 1. pamatskolas pūtēju orķestra muzikālo performanci Jāņa Jansona vadībā. Mierīgāku un emocionālāku noskaņu varēs atrast Ticības centrā – Raunas evaņģē-

liski luteriskajā baznīcā, kuru piepildīs gaismas projekcijas un dzīvais Ilonas Allenas klavieru un Ilzes Petrovskas čella skanējums. Radošajā centrā “Mazā skola” – muzeja krātnē valdīs īpašs gars un kopā darbošanās prieks ar Raunas māksliniekiem. Skatu centrā pilsdrupu tornī no skatu platformas pārvērsies naksnīga un izgaismota Rauna, kur papildus varēs noskatīties videostāstu par arheoloģiju, dabas ietekmi un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.

Šis pasākums top ciešā un sirsnīgā sadarbībā ar Raunas Kultūras centru, Raunas muzeju un Raunas bibliotēku, saņemot lielisku atsaucību un iesaisti no Raunas pamatskolas, Raunas evaņģēliski luteriskās baznīcas un Raunas mākslas plenēra dalībniekiem. Organizatori informē, ka sātīgam un mājīgam noskaņojumam vakara gaitā būs atvērtas vietējās kafejnīcas – “Aptieciņa” un “Leilas gardumi”, kur varēs sasildīties un baudīt gardumus.

Biļetes iepriekšpārdošanā pieejamas Raunas bibliotēkā no 5. oktobra tās darba laikā. Pasākuma dienā no pulksten 19 biļetes varēs iegādāties gan Raunas bibliotēkā, gan Raunas Kultūras centrā. ☑

— Ilze Fedotova

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 13.10.2026

Sava novada gaismā

Sagaidot Limbažu novada Galvenās bibliotēkas svētku dienu

Šogad atzīmējam Limbažu bibliotēkas 140. gadadienu, un 17. oktobrī novada Galvenajā bibliotēkā būs jubilejas pasākums. Ilgo gadu laikā bibliotēka piedzīvojuši daudz pārmaiņu – piederības, telpu, darba laiku, grāmatu izsniegšanas veidu, darbības formu, arī politisko režīmu maiņu. Pārskatot gan periodiskos izdevumus un literatūru, gan LNA Valmieras zonālajā Valsts arhīvā esošos dokumentus, Limbažu muzeja krājumu, izdevās precizēt dažus faktus bibliotēkas darbībā. Interesanti, ka Limbažos ik pa laikam bija mēģinājumi izveidot vēl citas bibliotēkas.

Kad limbažniekiem parādījās vajadzība pēc grāmatām, avīžēm un žurnāliem? Grāmatu iesēdētājs Jānis Melkšis (Melkšis) 1879. gada martā sapņēja atļauju no Vidzemes gubernatora tirgot grāmatas Limbažos, vienlaikus viņš izsniedza arī grāmatas lasīšanai mājās. Tā bija tāda kā maksas bibliotēka, jo par iestāšanos šajā lasītāju pulciņā bija jāsamaksā 1 rublis, bet gada maksa bija 150 kapeikas. J. Melkšis telpas tirgotāvi ierīdīja Dobīna namā Kungu (Jūras) ielā. Arī Limbažu Vācu biedrībai bija bibliotēka, tāpat Limbažu draudze – dziedāšanas un bibliotēkas biedrība. *Izglītības Ministrijas Mēnešraksta* 1922. gada 1. aprīļa numurā lasāms: – *Limbažu pagastā pastāv vietējās dziedāšanas un bibliotēkas biedrības bibliotēka; bijis ap 120 sējumu; bibliotēka vēl nedarbojas "aiz grāmatu trūkumu".* Domājams, ka minētā draudzes un Limbažu pagasta dziedāšanas un bibliotēkas biedrība ir viena un tā pati. Var pieņemt, ka 19. gs. Limbažu skolām – gan ev.lut. draudzes skolai Priekškalnī, gan apriņķa skolai – bija savas bibliotēkas.

Par vēl vienu iespēju limbažniekiem tikt pie grāmatām lasīšanai liecina paziņojums 1902. gada 22. jūnijā *Limbažu Ziņotājā*. Tajā teikts, ka Šotzes jaun kundzes dzīvoklī Limbažos izveidota privāta bibliotēka ar grāmatām vācu, krievu, angļu un franču valodā. To varēja apmeklēt reizi nedēļā – trešdienās – no plkst. 15 līdz 16.

Tācu īstais bibliotēkas darbības sākuma posms saistīts ar Saviesīgo biedrību. Tā oficiālo darbību uzsāka 1884. gada 24. jūnijā, kad notika pirmā pilnsapulce, bet oficiālā atklāšana bija 1884. gada 23. septembrī. Tika nodibinātas četras komisijas: zinību, dziedātāju, teātra un jautrības. Zinību komisijai viens no uzdevumiem bija nodibi-

nāt bibliotēku Limbažos. Komisijai vēl tika noteikts vadīt lasāmgaldus, sarīkot priekšlasījumus un jautājumu izskaidrošanas vakarus. 1886. gada 3. martā biedrības vadības sēdē, ievērojot komponista Baumaņu Kārļa priekšlikumu, nolēma dibināt biedrības bibliotēku un grāmatas iegādāt caur dāvināšanu un akejām. 1886. gada 7. decembra sēdes protokolā ierakstīts, ka Baumaņu Kārlis bibliotēkai iesākumā dāvinājis apmēram 170 grāmatu, kurām vēlāk pievienojis vēl 100 grāmatas un grāmatu reģistru – katalogu. 1888. gada 21. augustā sapulce nolēma Baumaņu Kārli ievēlēt par pirmo biedrības goda biedru.

Bibliotēka darbu sāka 1886. gada oktobrī, tā bija atvērta dažas stundas dienā divas reizes nedēļā, lai izsniegtu grāmatas lasīšanai mājās. Bibliotēkas krājumu papildināja galvenokārt dāvinājumi, vēlāk jaunu grāmatu iegādei izmantoja arī biedrības ienākumus un abonementmaksu. Līdz Pirmajam pasaules karam abonementmaksu biedrības biedriem bija 1 rublis gadā un 20 kapeikas mēnesī, pārējiem bija jāmaksā vēl 1 rublis drošības naudas. Pēc kara abonementmaksu tika atcelta. Valsts un pašvaldības finansāla atbalsta nebija. Kā uzzinām no raksta 1912. gada 30. marta laikrakstā *Dzimtenes Vēstnesis*, ļoti daudz lasītāju bibliotēkā nebija. Noteikumi paredzēja, ka to izmantot varēja tikai Saviesīgās biedrības biedri. Laikraksts *Auseklis* 1913. gada 7. (20.) decembra numurā kritizēja pilsētas valdi par publiskās bibliotēkas trūkumu. 1917.–1920. gadā Limbažu Saviesīgās biedrības bibliotēka darbību pārtrauca. Tās krājums no biedrības nama tika pārvietots citur. 257 sējumi – apmēram piektā daļa krājuma bija jānoraksta, jo grāmatas bija pazudušas vai bojātas. 1920. gadā, jau neat-

Grupa limbažnieku. Otrais no kreisās – bibliotekārs Jānis Pētersons, ceturtais – Limbažu vidusskolas direktors Adams Reimanis. 1930. gadi, uzņemta K. Sarkaņgalvja fotodarbība

karīgās Latvijas laikā, grāmatas un bibliotēkas skapjus atkal novietoja biedrības namā.

No 1887. līdz pat 1936. gadam (ar nelielu pārtraukumu) Saviesīgās biedrības bibliotekārs bija bankas darbinieks Jānis Pētersons. Viņa prombūtnes laikā bibliotēkā darbojās E. Dinsberģis, A. Muncis, E. Sprīce, P. Vērmanis, A. Freibergs un O. Doka. J. Pētersons dzimis 1863. gada novembrī Limbažu Vangmuižā. 1934. gadā viņu apbalvoja ar Triju Zvaigžņu ordeni. 1936. gada 4. decembrī J. Pētersons nomira un tika apglabāts Limbažu draudzes kapsētā Jūras ielā. Pēc J. Pētersona aiziešanas aizsaulē bibliotēku sakārtoja un tā atkal atsāka darbību. 1936. gadā bibliotekāra pienākumus veica pašvaldības ierēdne Vera Pilāga.

1937. gada 1. martā žurnāls *Bibliotekārs* publicēja datus par Latvijas bibliotēku un grāmatu skaitu. Izrādījās, ka Limbažos, tāpat kā vēl 25 pilsētās, nav pilsētas valdes piederību bibliotēku. Atzīmēts, ka Limbažos ir divas bibliotēkas, kas pieder citām organizācijām, ar 3167 grāmatām. Limbažos tajā laikā dzīvoja 2870 iedzīvotāji. Kārļa Ulmaņa Draudzīgais aicinājums rosināja arī Limbažu aizsargus organizēt bibliotēku

savā mītnē Baumaņu Kārļa laukumā 1.

1938. gadā Limbažu pilsētas valde no Rīgas pilsētas par 15 000 latiem nopirka Pilsmuižas ēkas ar līgumu, ka nau- du atmaksās vairāku gadu garumā. Bija dažādas idejas par šo ēku izmantošanu. 1938. gada 23. decembra *Limbažu Vēstnesī* tika minēts, ka Pilsmuižas ēkā pēc tam, kad to atbrīvos pasta-telegrāfa kantoris, varētu ierīkot modernu bērnudārzu. Savukārt 1939. gada janvārī pilsētas galvas dr. R. Egliša sarunā ar sabiedriskajiem darbiniekiem tika izteikti ierosinājumi, ka to varētu restaurēt un iekārtot telpas arī pilsētas bibliotēkai. Diemžēl turpmākie Latvijas vēstures notikumi izjauca šos limbažnieku plānus. Padomju okupācija, tad Otrais pasaules karš un padomju varas pusgadsimts Latvijā visās dzīves jomās radīja pārmaiņas, kas, protams, ietekmēja arī bibliotēkas darbu.

Materiālu sagatavoja **Irina NORIŅA**

Fotogrāfija no Limbažu muzeja krājuma

Redakcijas piebilde. Šogad laikrakstā *Auseklis* esam publicējuši arī vairākus novada Galvenās bibliotēkas speciālistes Vitas Miķelsones rakstus par 140 gadiem starp grāmatām un cilvēkiem.

Avots: Auseklis

Datums: 13.10.2026

RAKSTNIEKUS Gunti Tāleru (no labās) un Māri Bērziņu iztaujāja literatūras zinātnāja Liega Piešiņa.

Rakstnieki vīrieši, blogeres un bērni – lasītāji

♦ Iecavā pirmie Kopienas lasīšanas svētki pulcē novadniekus

Kopienas lasīšanas svētkos, kas iecavā sestdien, 10. oktobrī, notika pirmo reizi, pulcējās 20–30 novadnieku – gan vecāki ar bērniem, gan pedagogi un seniori.

ANTRA ERGLE

Dienas notikumi Iecavas Mūzikas un mākslas skolā bija saplānoti dažādu vecumu dalībniekiem. Notika sarunas ar rakstniekiem un grāmatu blogeriem, kā arī darbnīca bērniem Jauņiešu centrā.

Velie sācēji

Sarīkojumu ievadīja saruna ar rakstniekiem Māri Bērziņu un Gunti Tāleru. Viņus iztaujāja literatūras lietpratēja Liega Piešiņa. M. Bērziņš un G. Tālers, īstajā vārdā Guntis Zariņš, abi sākuši rakstīt vēl – viens 40, otrs 50 gadu vecumā. Rakstīšana nebija viņu pamatnodarbošanās, jo ar to nebūtu varējuši nopelnīt iztiku un izaudzināt bērnus.

L. Piešiņa izcēla rakstniekus vīriešus, jo sievietes rakstnieču ir vairāk, un tās, grāmatu lasītājas vērtējuma, ir «pašpārliecinātas un uzskata sevi par labākajām». M. Bērziņš pauž, ka savus darbus neraksta, domājot par lasītāju dzimumu, jo «mēs esam apzināti, visu uztveram ar apziņu, un tai dzimuma nav». Rakstnieks nepiekrīt, ka autoru darbus nevajag kritizēt, jo viņam tas ļauj paskatīties uz uzrakstīto citādi un augt.

G. Tālers agrāk strādājis par žurnālistu un nopēla šo profesiju, jo tā neesot radoša, bet tikai prasot pasniegt informāciju saprotamā veidā. Viņš raksta detektivromānus, bet pats lasa grāmatas, kas «ievelk, kam gribas pārskirt nākamo un nākamā lappusi».

AIJA BREMŠMITE no Ogres bibliotēkas ieteica, kā veidot bērnos lasītprieku.

FOTO – ANTRA ERGLE

Veidot lasītprieku

Kamēr mūzikas skolas zālē savus ieteikumus grāmatu izvēlei sniedza grāmatu blogeres Kristīne Pikenena, Zane Berce, Agnese Liberte un Ieva Strazdiņa, Jauņiešu centrā risinājās autores Agneses Vanagas nodarbība bērniem «Plastmasas huligāni».

Ogres Centrālās bibliotēkas speciāliste Aija Bremšmite vecākiem, vecvecākiem un pedagogiem vadīja prezentāciju «LasītDrosme», iesakot, kā ieinteresēt bērnus lasīšanā un veidot jaunajā paaudzē lasītprieku. A. Bremšmite iepazīstināja klausītājus ar pašas veidotu bērnu literatūras karti, atklājot katru grāmatu veida – komiksu, pasaku, enciklopēdiju, bilžu un dzejas darbu – pievilcību. Viņa ieteica nevis likt bērniem lasīt to, kas patiek pašiem pieaugušajiem, bet ļaut izvēlēties un atrast savu mīļāko literatūru.

Sarīkojumu noslēdza sveiciens no dziedošās Krīzevici ģimenes, kuras locekļi visi ir

VĒRTĒ DALĪBNIECES

VAIRA DUNDURE,

Bauskas Centrālās bibliotēkas grāmatu draugu kluba dalībniece

Jāturpina dinamiskāk

– SARĪKOJUMS bija ļoti labi noorganizēts, noklausījies visas sarunas. Māris Bērziņu jau biju klausījies un lasījis viņa grāmatas. Gunta Tālera darbus neesmu lasījis, bet ir ļoti interesanti viņu klausīties, jo viņš ir atvērts sarunai un ļoti uztverams. Tālers raksta detektīvus, kuru liela cīnītāja esmu. Tagad noteikti panemšu kādu viņa grāmatu palasīt. Grāmatu blogeres zinu, Kristīni Pikenenu pazīstu, jo viņa vada grāmatu draugu klubu Bauskā. Visvairāk mani interesēja Agnese Liberte, kura lasa tikai detektīvus. Kad uzdevu jautājumu par latviešu detektīviem, kas man pašai šķiet primitīvi, salīdzinot ar ārvalstu autoriem, viņa atzina, ka mūsu rakstnieku detektivromānus nēlasi. Prieccajos, ka paliku uz Aijas Bremšmites lekciju par bērnu interesi lasīšanā. Viņa ļoti labi izskaidroja, kā ieinteresēt bērnus lasīt grāmatas un veidot viņos lasītprieku. Pati Bauskā esu arī uz bērnu bibliotēku, man ir mazbērni sākumskolas vecumā, kurus varu ieinteresēt lasīt grāmatas.

Mazliet apbēdināja, ka tik labā pasākumā bija maz cilvēku. Domāju, pirms tam par to bija pārāk maz informācijas. Vajadzētu aktīvāk informēt cilvēkus ar biedrību un kopienu starpniecību. Otrs minuss – pro-gramma šķita par garu un vienmuļu, ne visi var tikai sēdēt un klausīties no pulksten 11 rītā līdz pieciem vakarā. Tomēr tā ir laba iniciatīva, kas JĀTURPINA.

IVETA SALGRĀVE,

angļu valodas skolotāja Iecavas vidusskolā, autore

Vērtīgs saturs

– PIRMAJOS Iecavas lasīšanas svētkos bija uzaicināti ļoti autori, organizēta nodarbība bērniem. Būtu bijis ļoti interesanti visiem izstāstīt, kas ir blogeri, jo ne visi dzīvo sociālajos tīklos. Saruna ar rakstniekiem vīriešiem bija ļoti saturīga. Manuprāt, Māris Bērziņš īpaši izcēlās ar romānu «Svina garša». Savukārt Gunti Tāleru esmu satikusi Liepājas literatūras akadēmijā. Edvarta Virzas bibliotēkā ir vairākas viņa grāmatas, arī jaunākā.

Biju vilusies, ka tik maz iecavnieku atnāca uz svētkiem. Šāds pasākums bija īpaši piemērots lietai brīvdienai. Pat skolotāju bija tikai divi! Noslēguma koncerts bija ļoti labs. Blogeres man šķita pārāk nopietnas, bet lekciju par bērnu iesaistīšanu lasīšanā varētu pārveidot darbnīcā, lai auditorijas daļa būtu aktīvāka un aizraujošāka.

grāmatu lasītāji un bibliotēku apmeklētāji.

Kopienas lasīšanas svētkos Iecavā pirmo reizi rīkoja Edvarta

Virzas Iecavas bibliotēka. Pasākumu finansiāli atbalstīja Zemgales vēsturiskās zemes kultūras programma, piešķirot 1000 eiro. ♦

Nēgi svētkos jāskata ne tikai burciņās, bet arī stikla balonos!

Nēgu diena pārņem Salacgrīvu un Svētupi

Apskatot šīrudens *Nēgu dienas* programmu, šķita, ka Salacgrīvu pārņems vērienīgs festivāls. Taču būtībā jau visas galvenās aktivitātes tāpat koncentrējās ap nēgiem – to popularizēšanu, ēšanu, tirgošanu.

Dienas laikā bija iespēja ne tikai nopirkt suvenīrus nēgu veidolā, ēst cepumus, kas pēc formas atgādina nēgus, bet arī apskatīt dzīvus nēgus, kas bija ielikti stikla traukos ar ūdeni. Tādi bija atrodamī pie vairākiem tačiem. Apskatot vienu šādu radījumu, kas piesūcies trauka iekšējai malai un visiem demonstrēja savu muti un zobveida izciļņu komplektu, kāda mamma savam bērnam teica: – Redzi, kādi mošķi pie mums Salacā dzīvo!

Savukārt par dažus centimetrus garriem, ledusšķapja magnētiņu varoņiem nēgus padarījusi salacgrīviete Inese Zmi-

čerevska. Viņa tos gatavo no smiltīm un epoksīda sveķiem: – Darīnu tos no brūnīgi pelēkām smiltīm, ko vētra saskalo kāpās. Jāizmanto tas, kas mums ir apkārt! Savus darinājumus Inese Nēgu dienā pilsētas viesiem piedāvā jau deviņus gadus.

Visvairāk tirdzniecības vietu un tātad arī lielākais cilvēku daudzums koncentrējās ap 1. taci. Tur arī visas dienas garumā apmeklētāji varēja baudīt muzikālos priekšnesumus, bērni piedalīties radošās un izglītojošās darbībās par dabu un upju dzīvi. Vēl tur varēja satikt arī 1. tača saimnieku Aleksandru Rozenšteinu, kurš priecājās, ka pēdējās dienās beidzot izdevies nokert pietiekami daudz nēgu, lai pabarotu visus savus svētku viesus: – Nēgu diena vienmēr patīk. Labi ir sarīkot cilvēkiem svētkus reizi gadā. Ne jau es viens to daru, bet visa pilsēta, visi pārējie zvejnieki. Tas ir kopdarbs, es esmu tikai viens no kļūšiem. Šeit ļoti daudzi

ir viesi, pazīstamas sejas īsti pat neiznāk redzēt. Bet ir arī ļoti daudzi iebraucēji, kuri šajos svētkos ir katru gadu, kļūstot par savējiem.

Un viesi bija ne tikai no Latvijas! Pie 3. tača izdevās satikt Rutu Medni no zinātniskā institūta BIOR, kura bija atveldusi vairāk nekā 10 dalībniekus no Rīgā notikušā starptautiskā zinātniskā simpozija. – Viņi vēlējās iepazīties ar mūsu kultūrvēsturiskajām tradīcijām un pieteicās izbraukumam uz Nēgu svētkiem. «BIOR» bija vairākas prezentācijas gan par pētījumiem, gan to, ko mēs darām ar nēgiem – ēdam, zvejojām un sargājam. Tā mū viņi to gribēja redzēt. Izskatījās, ka nēgu zupa visiem dikti garšoja un grīlētais nēgis arī viņiem patika, – sacīja BIOR pētniece.

Plašāk par Nēgu dienu – 2. lpp.

Mika ROMANOVSKA
teksts un foto

Avots: Auseklis

Datums: 14.10.2026

Nēgu diena pārņem Salacgrīvu un Svētupi

Grāmatas *Vecsalacas laša stāsts* atvēršanas svētkos – autori (no labās Gints Šmanis), atbalstītāji un domubiedri kopā ar Pūsildu dzimtu Salacgrīvas bibliotēkā

(Sākums – 1. lpp.)

Sestdien Salacgrīvā Nēgu dienā bija daudz aktivitāšu, taču galvenā noteikti bija uz ogļiem grilētu nēgu vai nēgu zupas ēšana.

Grilējumu pie 3. tača piedāvāja SIA *RHODEUS* komanda – Jānis Auziņš un Jānis Celmiņš, kas šādā pasākumā piedalījās tikai otro reizi. J. Auziņš ar nēgu zveju gan saistīts vairākās paaudzēs: – Man zvejoja vecpaps uz ceturto taci. Padomju laikos. Bet manas vecāmmam tēvs zvejoja jau Latvijas laikos. Nēgi ir ar tādu bērniības garšu. Atceros, kā tos taisīja vecāpaps. Mēs kā uzņēmums zvejošanai pēdējos gados esam piekūšies ar citu vērīenu. Līdz dalībnieki Nēgu dienā bija jāzvaug. Šeit, trešajā tacī, zvejojam katru ceturto dienu. Mums ir tāda pilnsabiedrība «Tacis», kuras dalībnieki ir trīs juridiskās personas. Viens uzņēmums zvejo divas maiņas. Pārējie divi pa vienai maiņai. Daudz kas atkarīgs no laikapstākļiem. Jo lielāks rietumu vējš un ja jūrā vētra, tad šeit būs zveja. Ja ir pilnmēness, skaidras debesis, zvejas nebūs. Ja ir austrumu vējš, arī nebūs. Ar tām maiņām zvejošanā sanāk laimes spēle. Arī otrajam tacim klājas tāpat.

Arī Nēgu krosa dalībniekiem, kas veica 23 km maršrutu, viens no uzdevumiem bija šķērsot taci pāri Salacai, tādējādi arī skriešanu padarot par veidu nēgu popularizēšanai. Tūlīt pēc krosa noslēguma Salacgrīvas sporta metodīke Mārite Jankovska, kura organizēja šo skrējieni, pastāstīja: – Dalībnieku bija vairāk nekā 170, tāpat lielāks skaits nekā pērn. Izrādās – lielākā daļa ir pilsētas viesi, kuri speciāli ierodas pat no Rīgas un tālākām vietām. M. Jankovska lēsa,

ka viena no lietām, kas dalībniekus motivē iesaistīties tik kuplā skaitā, ir vērtīgās sponsoru balvas. Sportistiem arī patīk, ka var izvēlēties sev piemērotu slodzi, jo piedāvātas visdažādākā garuma trases – 2 km, 5 km, 10 km un 23 km. Otro gadu piedalīties varēja arī nūjotāji. – Viņi iet pa 10 km skrējēju maršrutu. Nūjošana ir kā ir ļoti populāra, tāpēc to piedāvājam, bet pagaidām uz šo distanci atsaucība ir maza, – situāciju komentēja M. Jankovska. Sporta metodīke precizēja, ka salacgrīviešus šajā pasākumā visplašāk pārstāv bērni, kuri skrien divus vai piecus kilometrus. Viņa teica vislielāko paldies savai brīvprātīgo komandai, kas palīdzēja visu noorganizēt. Visiem, kas bija pabeiguši sportot, pie Svētupes tača bija iespēja baudīt nēgu zupu, apēst nēgu pīrādziņus un maizīti ar nēgu pastēti.

Viena no dienas kulminācijām bija jaunās grāmatas *Vecsalacas laša stāsts* atvēršanas svētki. Tās idejas autors un sastādītājs ir Salacgrīvā labi zināmais filologs, vēsturnieks, publicists un žurnālists Gints Šmanis. Lai lasītājiem atklātu *Vecsalacas muižas stāstu*, viņš savācis ļoti zinošu autoru komandu: vēsturnieces Ievu Pauloviču un Kristīni Traubergu, pirmā latviešu zivkopja Augusta Pūsilda mazdēlu Aigaru Pūsildu un Salacgrīvas muzeja vadītāju Ievu Zilveri. G. Šmanis, kurš pats ir vairāku grāmatu sadaļu autors, uzsvēra: – *Limbažu novadā ir tādas vietas, kas diemžēl ir piemirstas. Domājām, kas pacels Vecsalacu, kur bijis tik daudz nozīmīgu notikumu, – sākot ar baronu Ferzenu un pirmo jūras muzeju. Un tas svarīgi ne tikai tagadējā Latvijas telpā, bet arī Baltijā. Vecsalaca saistās arī ar mūsu mākslīgās zivju pavairošanas*

pirmsākumiem un Augustu Pūsildu, kurš manā izpratnē ir pirmais pašu latviešu zivkopis.

Grāmata veidota kā savstarpēji papildinošu rakstu krājums, kas veido apbrīnojami plašu *Vecsalacas* kopainu. Fakti papildināti ar interesantām detaļām un stāstiem. Šajā kontekstā īpašas uzmanības vērts ir detalizētais pārstāsts, kas izveidots no grāfa Mellina ģimenes māj-skolotāja Johana Vilhelma Krauzes piekristiem par to, kā viņi 1793. gada vasarā viesojās *Vecsalacas* muižā. Būtībā ar tikai dažām lappusēm lasītājs iegūst tādu klātbūtnes sajūtu, it kā skatītos filmu par šiem notikumiem. Viena no autorēm – Ie. Zilvere – uzskata, ka muzeja pastāvēšanas 28 gados uzkrātie materiāli, it īpaši fotoattēli, grāmatas tapšanā bijuši ļoti svarīgi. Viņa teica: – *Domāju, ka tur vietējiem būs jauni atklājumi. Tas var būt izzīnās materiāls skolēniem un vēstures skolotājiem, kam nepieciešama informācija par šīm vietām. Un tas arī parāda novadu pasaules vēstures kontekstā.*

Šī ir pirmā grāmata sērijā *Vidzemes vēstures stāsti*. Otrā plānotā par Kuivīzu zvejnieku arteli *Enkurs*, kas savulaik tika pievienots *Brīvajam vilnim*. Savukārt trešā grāmata būs par *Brīvā vilņa* mantojumu. – *Gribu uzsvērt, ka bibliotēka un muzejs ar šo grāmatu sāk nopietnu gatavošanos Salacgrīvas simtgadei, kas būs 2028. gadā, – noslēdza G. Šmanis. Grāmata izdota 500 eksemplāros. Tie nebūs pārdošanā, bet būs pieejami skolām un bibliotēkām. Interesenti to varēs atrast, piemēram, Salacgrīvas bibliotēkā un muzejā.*

Mīks ROMANOVSKIS
Diānas GEDERTAS foto

Grāmata "Ceļš" ir veltījums vecvecāku piemiņai

11. septembrī Zlēku bibliotēkā viesojās atmiņu grāmatas "Ceļš" autors Andris Kivičs seniors. Andra vecvectēvs nāk no Zlēku pagasta "Žūrām", bet bērnību Andris pavadījis pie vecvecākiem netāljā Ķīmalē. Grāmata "Ceļš" ir veltījums vecvecāku piemiņai un kalpo par laikmeta spoguļi, kas ļauj tēlaini un ar krietnu humora devu ielūkoties pagājušā gadsimta Kurzemes laukos.

Pasākuma apmeklētāji vēlējās zināt, kādēļ autors pievērsies rakstīšanai, vai šī ir vienīgā grāmata. Slavēja stāstnieka talantu un ieteica turpināt rakstīšanu. Andris Kivičs pastāstīja, ka iedvesmojies no Laimdotas Sēles grāmatas "Zlēkas. Laiki un likteņi" un vēlējies pateikties saviem vecvecākiem, kas viņu izaudzinājuši. Pēc pasākuma saņēmu no ciemiņa

šādu e-pasta vēstuli: "Katrs, kas uzrakstījis grāmatu, vēlas, lai to lasītu. Bija ļoti patīkami, ka Zlēku bibliotekāre Pārsla Bože uzaicināja mani tikties ar lasītājiem. Bija patīess prieks tikties ar īstiem, nesamākslotiem cilvēkiem. Raisījās atklātas sarunas, un dzirdēju arī vērtīgus ieteikumus. Jutos kā savējais. Sirsnīgs paldies visiem, kas ieradās.

Paldies par ziediem un bagātīgo kafijas galdu. Lielā pateicība bibliotekārei Pārslai Božei, jo bez viņas rūpēm šī jaukā tikšanās nebūtu." Iesaku izlasīt "Ceļu" visiem novadpētniecības un dzīvās vēstures cienītājiem. Patika tas, ka uz grūtībām var atskaņties gaiši un dzīvespriecīgi. Grāmatas otrā daļa "Upe" rosina padomāt par šodienas dzīvi. Lasiet!

Zlēku bibliotēkas vadītāja
Pārsla Bože

Avots: Ventspils Novadnieks

Datums: 13.10.2026

Atcerēties un ilgoties fotogrāfijās

Kapi ir bagātīga vēstures informācijas krātuve

Aizvadītā nedēļa Jaunjelgavas pilsētas bibliotēkā iesākās ar izstādes atklāšanu. Te apskatāma jaunjelgavietes Jurgitas Iesalnieces fotogrāfiju izstāde "Kavēties. Atcerēties. Pieminēt. Ilgoties".

IVETAS SKABAS
TEKSTS UN FOTO

Ciena un uzmanība pagātnei

Nosaukuma "Kavēties. Atcerēties. Pieminēt. Ilgoties" vārdu pirmie burti veido citu vārdu — kapi. Ne velti izstāde jaunjelgaviešiem un pilsētas viesiem apskatei izlikta oktobrī — ir taču vēlu laiks. Tas ir laiks, kad nūmsa zemi sak ieskatu agrāk, kad spēcīgāk izjutām savas saknes un saikni ar senčiem.

Izstāde tapusi divu gadu garumā. Jurgita darbojas Daugavpils foto-klubā "Stāstnīca", kura veidoja projektu "Daugavpils apkaimēs". Fotografēšanai bija lieliska iespēja no sava redzējuma punkta paraudzīties uz Daugavpils apkaimi. Tas bija trīskāršs izaicinājums — pārvarēt attālumu, saukāties acīmredzamo un izraudzīties būtiskā.

Jurgita negribēja fotografēt ekas vai citus objektus, bet izvēlējās kapus, kuru pat nebija projekta piedāvājums. Daugavpilī ir ļoti lieli kapi, kur viena liela vairāku hektāru platībā mūža mājās aizgājušiem radušās vairākas reliģiskās konfesijas. "Tas ir mans izaicinājums lauz stereotipus par kapiem kā drūmo un nevēlamo. Kapi nav tikai tā vieta, kur apjausām, ka visam reiz pienāk gals. Tā arī ir vieta, kas ļauj ilgoties pēc sen zudusā, bet sirdi vēl mīlā. Kapos mums ir iespēja paust cieņu un uzmanību pagātnei, no kuras mēs katrs cēlušies, pagātnē, kas ir bijusi mūsu pašu tagadnes pamatā. Reizēm, ilgāk kavējoties kapos, var izprast, rast atbildes vai izsekot vēsturiskiem notikumiem. Tā ir bagātīga un neatņemama cilvēces vēstures informācijas krātuve," pārliecināta Jurgita.

Izstādē redzamās lielās fotogrāfijas ir atšķirīgas no mazākajām. Tās apstrādātas ar dubultās ekspozīcijas metodi — divi attēli daļēji pārklājas un veido māksliniecisku, caurspīdīgu efektu. Tās nav tik asas, precīzi detalizētas, bet vairāk kā noskaņu bildes. Tās izstādē rada neatkarīgo telpu un savdabību — katrā fotogrāfijā var iedziļināties un nojaust vēl kādas nianšes.

Apbur mākslīgi ziedi

Jurgita teic, ka katrai izstādei ir sava "garša". Pirmā bija Daugavpilī, bibliotēkas centrālajā telpā, kas pēc platības ir liela un kura bija jāaizpilda ar dažiem darbiem, līdz ar to instalācija radās dabiski. Jurgita atzīstas, līdz tam viņa necita mākslīgos ziedus — tie šķita bezgumīgi un mūļīgi. "Bet, ieejot pirmo reizi (tā

bija mitra, rudenīga novembra pēcpusdiena, projekts man dzina pēdas) Daugavpils kapos, mani apbūra mākslīgie ziedi! Fotogrāfijās tie izskatījās vēl episkāk," stāsta Jurgita. "Ja esi pieradis pie vidusmēra latviešu kapa kultūras, tajā momentā tas liks kaut kas arkārtējs. Ar laiku ziedu, nianšu, marmora, metāla, flīžu un citu lietu bija daudz." Velāk, pētot bildes, Jurgita pārliecinājās, ka kapi nav bezcerība, bet gan kultura un vēstures krātuve. Kapi spēja arī pārsteigt — ar pieminekļiem, ar dažādām tuvinieku noliktajām lietām, ar tradīcijām. Piemēram, ebreji uz kapiem iet reti un uzkopas noliek akmentīnu.

Arī izstādē pārsteidz — ar Jurgitas uzdrīkstēšanos un skatījumu, ar noskaņām. Lai arī kapu tēma mums ir jūtīga, dažkārt pat ļoti sāpīga, fotogrāfijās nav drūmuma, to noskaņa ir uz gatsumu vedinoša. Katra ziņa izstādē noteikti ir vērts apskatīt.

Senču atmiņāšanās ar vēlu mielastu

Pie tam Jurgita saņēmusies pārsteidza ar kādu nepaustu meistarkāsi — vēlu mielastu, kas iespējams arī urbina vidē. Laukos var ātrast jebkuru stūrīti, savukārt pilsētas dzīvokļos jāatver logs, jāizklāj balts dvieļis vai sedziņa... tā mēs vēl paucinām. Vēlmi noteikti jāvēra bieza miežu putra, lai tās vidū var iespraust svečīti, kuru aizdedzinām, jo dzīvai uguntiņai ir spēks. Līdzās var nolikt ēdienu, ko paši vēlāk nobaudām, kad vēl jau būs pamieļojusies.

Latviešu tradīcijās mītiskais simbols ir balta pupa. Kamēr vēji mīlojas, tikmēr no pupām, atminoties senčus un dziedot vēlu laika vai savu tuvinieku mīlās dziesmas, var salikt savu ciltakoku. Tas, izrādās, nav tik vienkārši.

Sai tradīcijai ir arī savi simboli. Ar sarkanās dzijas dzīpariņu, kas ir

KAPI IR ARĪ VIETA, kas ļauj ilgoties pēc sen zudusā, bet sirdi vēl mīlā. Jurgitas Iesalnieces foto

DAŽĀS FOTOGRAFĪJĀS redzama arī Jurgitas mēlīņa sāra. Jurgitas Iesalnieces foto

dzīvības krāsa, var gūt spēku no saviem senčiem. Dzintars, ko arī izmantojam senču godināšanā, simbolizē sauli un bagātību, sveces liesma — uguni, arī vaska nozīmē bagātību, medus nav tikai salda dzīve, bet arī labi darbi, mīļās sarunas, satība, kritušās oranžīgās lapas simbolizē asinsbalsi. Dienvidos, kur šādu lapu nav, izmanto ķirbišus, samteņu ziedlapiņas.

Lai vēlus palaistu atpakaļ uz viņu valstību, var skali paskandināt ar zvaniem. Kad vēji aizraidīti, logu varam ciet un varam ķerties klāt mielastam. Vēlu laiks iezvana arī māscošanās laiku. ♦

JURGITA IESALNIECE izstādes atklāšanā.

RETAIS PATEIKS, ka pieminekli iestrādāts kokgriezums.

Jurgitas Iesalnieces foto

NO PUPĀM tiek veidots dzimtas koks.

VELU MIELASTS.

PĒC PROJEKTA Jurgita mākslīgos ziedus vērtē citādi.

Mācīties, atklāt un priecāties par dzīvi nekad nav par vēlu. Smiltenes seniori Senioru skolā apliecina, ka zinātkāre, dzīvesprieks un vēlme apgūt ko jaunu nezūd līdz ar gadiem – tieši otrādi, tie piešķir dzīvei jaunas krāsas un piepilda ikdienu ar iedvesmu.

FOTO: ILZE FEDOTOVA

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 16.10.2026

Senioru dzīvē atveras jauni

Mācīties, atklāt ko jaunu un satikt domubiedrus nekad nav par vēlu – to apliecina Smiltēnes un Palsmanes seniori, kuri aktīvi iesaistās Senioru skolas "Mainīgā dzīves pietura" nodarbībās, pierādot, ka interese par zināšanām un vēlme pilnveidoties nepazūd līdz ar gadiem.

Šonedēļ "Ziemeļlatvija" tikās ar Smiltēnes grupas dalībniekiem, lai noskaidrotu, kas viņus motivē apmeklēt Senioru skolu un apgūt ko jaunu. Sarunā certāmajos rast atbildi arī uz jautājumu: patiesība vai mīts, ka mācīties nekad nav par vēlu.

Senioru skolas mērķis ir veicināt iedzīvotāju vecumā no 65 gadiem iesaisti neformālās un ikdienišķās mācīšanās aktivitātēs, piedāvājot daudzveidīgus pasākumus, kas palīdz uzlabot dzīves kvalitāti, paplašināt nodarbinātības iespējas un veicināt sociāli ekonomisko attīstību.

Uzdrikstas iet līdzī laikam

Uzrunāti seniori atzina, ka gadi nav šķērslis jauniem sākumiem. "Mani šī iespēja uzrunāja, un nu jau esmu apmeklējusi sešas nodarbības. Senioriem bija iespēja piedalīties izglītojošās un praktiskās aktivitātēs par aktīvu līdzdalību kopienas dzīvē, brīvprātīgo darbu un savstarpējo atbalstu. Bijušas arī lekcijas par pilsonisko līdzdalību un līdzdalību pašvaldību procesos, kā arī pieskāriens tēmai par komunikācijas prasmiem ikdienā un sabiedrībā un medijpratībai, bet priekšā vēl daudz interesantu nodarbību.

"Manuprāt, cilvēkam ir jāiet līdzī dzīvei un nepārtraukti jāpildina sevi. Katrā nodarbībā uzzinu kaut ko jaunu un gūstu vērtīgas atziņas. Piemēram, esmu vairāk uzzinājusi par to, kur meklēt informāciju. Mūsdienās tas ir ļoti daudz, taču reizēm mums trūkst zināšanu, kā to atrast un izmantot. Cilvēkam jebkurā vecumā ir jāpaplašina savs redzesloks. Šeit mums ir iespēja paskatīties uz dažādām lietām no cita skatpunkta. Ne velti tautas gudrija vēsta – mūžu dzīvo, mūžu mācies!" norāda smiltēniete Antra Jaunbauer, kura par iespēju pieieties Senioru skolai uzzināja šīs laikrakstā "Ziemeļlatvija".

"Vēlos sevi pilnveidot, sekot līdzī pārmaiņām. Arī citiem senioriem iesaku izmantot šo iespēju. Var gadīties, ka dažus cilvēkus nālas ilgāk pārliecināt, jo ne vienmēr ir viegli sāņemt un spert pirmo soli. Senioriem šādas nodarbības ir īpaši būtiskas, lai cilvēkus nemāc depresijas domas, ka es neko nemāku, neko neprotu. Glāži otrādi. Šeit ir tas atklāšanas prieks. Šobrīd man ir interesanti atrasties skolas solā, bet zinu arī, kā ir stāvēt otrā pusē – auditorijas priekšā, jo ilgu gadus esmu strādājusi skolā. Arī skolotājiem visu laiku bija dažādi

kursi un semināri. Būšana ilgī pelnījā atpātā ir vēl lielāks pamudinājums cītīgi apmeklēt nodarbības un izglītoies. Vēl bez Senioru skolas esmu iesaistījusies pensionāru biedrībā. Arī tur mums, senioriem, aktivitāšu netrūkst," uzsver A. Jaunbauer.

Arī Pakalni par šādu iespēju uzzinājuši no vietējā laikraksta. "Nodarības patik. Priekšstats par to, kas mūs šeit sagaida, ir attaisnojies. Nākam ar interesi. Cenšamies svarīgāko pieķīst. Kāds varbūt informāciju patur prātā, es šo to arī pierakstu. Ir noderīgi. Visvairāk piecē atmosfēra, jo lielākā daļa šeit visi esam pazīstami savā starpā," stāsta Dagnāra Pakalne, kura, nodarības apmeklēj kopā ar savu brālī Jāni. Viņi atzīst, ka ir gandarīti par iespēju būt daļai no šīs kopienas un labprāt izmantos arī turpmākās iespējas apgūt ko jaunu.

Senioru skolā satiek arī Inese Lazdiņu, kura uz nodarībām mēro ceļu no Launkalnes pagasta. "Šis jau ir otrais projekts senioru apmācībām mūsos. Par Senioru skolas sākšanos uzzināju no paziņas, kura bija kaut kur par to izlasījusi. Izņemtoju šo iespēju, jo bija labas atmiņas par iepriekšējām apmācībām – Senioru akadēmijas, kas gan bija citā formātā neka šis projekts," atklāj Inese un uzsver: "Vis, kas līdz šim ir piedāvāts nodarībās, ir īkīti interesanti. Esmu vienmēr izņemtojus iespējas uzzināt ko jaunu. Protams, ir tēmas, kas interesē vairāk, bet citas varbūt mazāk. Šis projekts dod atkal jaunas zināšanas. Man svarīgi ir arī satikties ar citiem senioriem un veidot jaunus kontaktus ar līdzīgi domājošiem."

Senioru skola ir ne tikai iespēja iegūt jaunas zināšanas, bet arī lielisks veids, kā izklūt no ikdienas rutīnas, satikties ar citiem un pārņunāt aktuālus jautājumus. Kopīgās nodarbības veicina piederības sajūtu un apliecina, ka mācīties ir atzraujoši arī cēnījamā vecumā, pārliecināta Rīta Bormane, Smiltēnes pensionāru apvienības vadītāja un senioru skolas dalībniēce.

"Seniori labprāt izņemto piedāvātās iespējas apgūt ko jaunu. Ieguvumu ir daudz. Arī tas, ka, nākot kopā un satiekoties, varu pāstātīt un dalīties ar jaunumiem, kas notiek pensionāru apvienībā," akcentē R. Bormane.

Viņa atzīnīgi vērtē arī turpmāko nodarību programmu, kurā paredzētas tēmas par veselību un pirmās palīdzības sniešanu.

"Šeit mēs noteikti paplašinām savu redzesloku. Aplūkojot turpmāko nodarību grafiku, redzams, ka gādāmas vēl daudzas interesantas tēmas, tostarp par pirmās palīdzības sniešanu. Kur gan citur mēs varētu iegūt šādas zināšanas? Ir ļoti vērtīgi, ka arī senioriem ir iespēja papildināt un atsvaidzināt zināšanas par pirmās palīdzības sniešanu. Esmu priecīga, ka

Senioru skolas Smiltēnes grupas dalībnieki kopā ar Smiltēnes senioru skolas koordinatori Zani Bēru (otrā no labās) un lektoru Ulđi Dūmiņu.

FOTO: LZE/FEDOTOVA

Galvenais – nebadīties apgūt ko jaunu un atcerēties, ka mācīšanās ir process visa mūža garumā. Vienā no nodarībām senioriem bija iespēja apgūt medijpratību un drošību internetā.

FOTO: LZE/FEDOTOVA

Šādas apmācības notiek un pateicīga visiem, kuri dalās ar mums savās zināšanās," saka R. Bormane un uzsver, ka digitālās prasmes mūsdienās ir nepieciešamas ikvienam. Lai gan par tām var mācīties daudz, zināšanas ar laiku mēdz piemirsties, tāpēc ir svarīgi tās regulāri atsvaidzināt.

"Bēnēm ar mums nav gadaīgi komunicēt – mēs vairs neesam tādi nezīnīši un cjam līdzī laikam," atzīst R. Bormane.

Vieta, kur augt un satikties

Senioriem lekcijas aizīt Smiltēnes novada bibliotēkā, bet paredzēts, ka būs arī nodarbības, kas norisināsies ārpus šim telpām. Piemēram, nāksies doties arī uz sporta zāli, kur pasniedzēji būs sagatavojuši savu programmu.

Senioru skola ietver plašu no-

darību ciklu, kas aptver četras moduļus. "Seniori iepazīs iespējas aktīvāk iesaistīties savas kopienas dzīvē, pilnveidos komunikācijas prasmes, dalīsies pieredzē un veidos jaunus sociālos kontaktus. Šī ir iespēja redzēt, kādas lietas var paveikt, ja nepaliek mājās, bet iesaistās kopienas aktivitātēs. Otrā sadaļā, ko varēs apgūt novembri, ir saistīta ar veselību. Tīks runāts gan par psiholoģisko, gan fizisko veselību. Nodarībās varēs satikt psihologu, drošības speciālistu, pirmās palīdzības speciālistu, ēpošanas terapeitu un fizioterapeitu. Patiesībā šī sadaļa ir tā, kas seniorus varētu interesēt visvairāk. Projekta ietvaros nodarību vadīšanai ir iespēja piesaistīt arī brīvprātīgos – vietējos cilvēkus, kuri varētu vadīt tematiskās nodarbības. Tiem, kuri vēlas dot savu pie-

nesumu senioru dzīves kvalitātes uzlabošanā, daloties savās zināšanās kādā jomā, kuru vislabāk pārzina, ir šāda iespēja. Viena no brīvprātīgajām ir cīgun speciāliste, ar kuru dalībniekiem jau bija iespēja iepazīties, bet vēl priekšā gādāma tikšanās," atklāj Smiltēnes Senioru skolas koordinatore Zane Bēza.

Viņa uzsver, ka viena no šīs iniciatīvas lielākajām vērtībām ir iespēja izņemto jau izveidotu lektoru un speciālistu komandu, kas apvieno dažādu jomu zināšanas, pieredzi un skatījumu. "Pirmās palīdzības nodarbības vadīs speciālisti no Smiltēnes, savukārt pārējie lektori būs piesaistīti no dažādām Latvijas vietām. Tas ļauj ne tikai iegūt jaunas zināšanas, bet arī paraudzīties uz ierastām lietām no cita skatpunkta, iepazīt citu novadu pieredzi un smelties idejas

zināšanu pietura

Jaunas zināšanas, patīkams tikšanās un kopā būšanas prieks, arī Palsmanes seniori aktīvi iesaistās Senioru skolas aktivitātēs.

FOTO: INITA ZAHARČUKA

turpmākajam darbam. Šāda sadarbība ir vērtīga ikvienam iesaistītajam, jo tā paver iespēju mācīties citam no cita, dalīties pieredzē un kopīgi augt. Arī mums tā ir nozīmīga pieredze, kas paplašina redzesloku un apliecina, cik daudz varam iegūt, atveroties jaunām idejām un sadarbojoties ar cilvēkiem ārpus sava ierastā loka, uzsver Z. Bērza.

Interese par iespēju mācīties un būt kopā ir pietiekami liela. "Man ir patīkams prieks, ka ir izdevies Senioru skolu atvērt Smiltēnē un Palsmanē. Ir gandarījums, ka seniori uzcītīgi apmeklē nodarbības. Redzu, kā viņiem mirdz acis, un tas izsaka visu. Mācīties vajag katram un gūt prieku no mācību procesa. Drīzumā arī Apē, Amatū mājā durvis vers Senioru skola. Bet nākamgad plānojam, ka Senioru skola tiks rīkota arī Raunā, tādējādi aptverot plašāku dalībnieku loku mūsu novadā," stāsta Z. Bērza.

Mācību programma tiks īstenota 12 mēnešus divu mācību gadu ietvaros. Pirmais mācību gads norisināsies no šī gada 1. septembra līdz 2027. gada 31. martam. Plānots nodrošināt divas nodarbības nedēļā, katru divu stundu garumā.

"Biedrība "Apvienība "Verte", Senioru skolas projektu īstenoja Preiļos. Tieši no viņiem nāca piedāvājums projektu īstenot arī Vidzemes reģionā. Lai to izdarītu, jāiesaista vismaz simts seniori. Redzam, ka Smiltēnes novadā seniori ir ļoti aktīvi un zinātkāri, tāpēc nevarējām laist garām šādu iespēju. Lai nodrošinātu vajadzīgo dalībnieku skaitu, Smiltēnes novadā kopumā tiks organizētas četras Senioru skolas grupas un viena – Alūksnē," viņa skaidro.

Viņaspriekš, viena daļa no Senioru skolas dalībniekiem nenāk tikai pēc zināšanām, bet arī, lai komunicētu un satiktu viens otru un justos piederīgi. "Zinātkāre, interese par dzīvi un vēlme sevi pilnveidot dara mūs jaunus neatkarīgi no gadiem. Pieļauju, ka arī šādā vecumā var

rasties jaunas draudzības, no skolas sola. Lai Senioru skola kļūst par vietu, kur iegūt jaunas zināšanas, iedvesmu, draugus un daudz skaistu kopā būšanas mirkli!" Senioru skolas dalībniekiem novēl Z. Bērza.

Senioru skolas "Mainīgā dzīves pietura" Vidzemes reģionā tiek īstenotas projekta "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai" atbalstāmās darbības "Atbalsts senioru skolām" ietvaros, ko administrē Sabiedrības integrācijas fonds kā Labklājības ministrijas sadarbības partneris.

Senioru skolu attīstība Latvijā aizsākās pirms vairākiem gadiem kā sabiedriska iniciatīva, kas gadu gaitā kļuvusi par nozīmīgu mūžglītības un sociālās līdzdalības kustību. Šodien senioru skolas daudzviet Latvijā kalpo kā vieta, kur vecāka gadagājuma cilvēki iegūst jaunas prasmes, iesaistās sabiedriskajos procesos un veido aktīvas kopienas.

Apģūst medijpratību un digitālo drošību

Senioru skolas nodarbībās vairākas lekcijas vada Uldis Dūmiņš, biedrības "Zemgales NVO Centrs" valdes priekšsēdētājs. Šis nedēļas tēma, ko seniori apguva, bija medijpratība un drošība internetā.

"Senioru skolas nodarbības Smiltēnes novadā apliecina, ka zinātkāre un vēlme apgūt jaunas prasmes nepazūd nevienā vecumā. Mācoties par medijpratību un drošību internetā, seniori ne tikai iegūst praktiskas zināšanas, bet arī aktivāk iesaistās sabiedriskajā dzīvē," stāsta lektors un NVO jomas eksperts Uldis Dūmiņš.

Darbs ar senioriem viņam nav nekas jauns. Jau ceturto gadu U. Dūmiņš darbojas medijpratības jomā, strādājot ar senioriem. Medijpratības nodarbībās seniori mācās atrast un izvērtēt informāciju, atšķirt patiesas ziņas no maldinājumiem un veidot savu pamatotu viedokli. Īpaša uzmanība tiek pievēr-

sta arī drošībai internetā – seniori iepazīst krāpnieku izmantotās metodes, mācās laikus atpazīt krāpniecības riskus un pasargāt sevi un savus tuviniekus.

Programma ir īpaši veidota šai mērķauditorijai, un tās izstrādē izmantota gan starptautiskā pieredze, gan zināšanas, kas gūtas starptautiskos projektos, tostarp programmā "Erasmus". Arī mēs paši kā pasniedzēji esam mācījušies no citu valstu pieredzes un meklējuši labākos veidus, kā zināšanas nodot senioriem.

"Cilvēkam jebkurā vecumā ir jāpaplašina savs redzesloks. Šeit mums ir iespēja paskatīties uz dažādām lietām no cita skatpunkta. Ne velti tautas gudrība vēsta – mūsu dzīvo, mūsu mācies!"

ANTRA JAUNBAUERE

"Darbs ar jauniešiem un senioriem atšķiras. Seniori, manuprāt, ir daudz zinātkārāki, taču, strādājot ar viņiem, īpaši svarīgi izmantot uzskatāmas, vizuālus materiālus un praktiskus piemērus. Mazāk teorijas, vairāk mācīšanās darot – tā ir pieeja, kas palīdz vislabāk apgūt jaunas prasmes. Tomēr seniori ne ar ko neatšķiras no citiem pieaugušajiem, kuri izmanto mūžglītības piedāvātās iespējas," viņš uzsver.

"Mūsdienās īpaši svarīgi ir izprast riskus, kas saistīti ar aktīvu darbību internetā vidē. Tas ir cieši saistīts gan ar medijpratību, gan drošību internetā. Jāprot pasargāt savus kontus, atpazīt krāpniekus un droši komunicēt ar citiem cilvēkiem. Arī mūsu nodarbībā šie jautājumi bija aktuāli, jo interneta

kontu drošība ir būtiska ikvienam lietotājam. Runājot par senioriem Smiltēnes novadā, tostarp Smiltēnē un Palsmanē, varu teikt tikai to labāko. Te ir ļoti forši cilvēki, pie kuriem man pašam ir prieks braukt. Nodarībās netrūkst smieklu, un mācību process norit pozitīvā gaisotnē," uzsver U. Dūmiņš.

Viņu priecē arī tas, ka ir redzams progress. "Programmā atsevišķi jautājumi ik pa laikam atkārtojas, un tad varu pārliecināties, vai dalībnieki atceras iepriekš apgūto. Kad redzu, ka atbildes kļūst pārliecinošākas un zināšanas nostiprinās, saprotu – darbs ir devis rezultātu. Manuprāt, ir ļoti svarīgi nepārtraukt mācīties nevienā vecumā. Turklāt es neesmu vienīgais, kurš šajās nodarbībās kaut ko māca. Arī es pats daudz mācos no dalībniekiem, un viņu pieredze un jautājumi bieži vien sniedz jaunas atziņas," pamato U. Dūmiņš.

"Esmu arī Jelgavas senioru biedrības goda biedrs. Šādu godu esmu izpelnījies, jo esmu palīdzējis īstenot dažādus projektus. Tas vēlreiz apliecina, ka darbs ar senioriem ir nozīmīga manas profesionālās un sabiedriskās darbības daļa. Esmu pilnībā pārliecināts, ka senioru kopienas šobrīd Latvijā ir visstraujāk augošās. Redzam, ka dalība šādās kopienās sniedz iespēju neiesūnot, iesaistīties interesējošā izglītībā, būt kopā un būt laimīgiem, apmierinātiem ar dzīvi. Senioru skolu dalībniekiem Smiltēnē un Palsmanē es novēlētu būt vēl sabiedriski aktīviem. Tas nozīmē ne tikai vairāk iesaistīties sabiedriskajā dzīvē, bet arī būt aktīviem, izmantojot iegūtās zināšanas ikdienā un nepārtraukt mācīties. Svarīgi ir arī sadarboties ar dažādām organizācijām, kas var palīdzēt izstrādāt un īstenot projektus. Šāda sadarbība paver jaunas iespējas, ļauj dalīties pieredzē un veicina senioru aktīvu līdzdalību sabiedrībā," novēl U. Dūmiņš. □

— Ilze Fedotova

Aicina piedalīties jauniešu forumā

Jaunieši, vai tev ir ideja, ko Kuldīgas novadā varētu darīt labāk? Varbūt redzi problēmu, kurai nepieciešams risinājums, vai vienkārši vēlies iesaistīties un kopā ar citiem radīt ko jaunu? Veido komandu un piedalies Kuldīgas novada jauniešu forumā-hakatonā, kas 16. oktobrī norisināsies V. Plūdoņa Kuldīgas vidusskolā.

Hakatonis būs diena, kurā jaunieši kopā ar lēmumpieņēmējiem un dažādu jomu speciālistiem meklēs risinājumus jauniešiem aktuāliem jautājumiem un attīstīs idejas, kas varētu uzlabot jauniešu ikdienu Kuldīgas novadā.

Veido komandu un iesaisties!

Dalībai hakatonā aicinātas pieņemt komandas, kurās var būt līdz četriem jauniešiem un viena atbalsta persona, kas sasniegusi 18 gadu vecumu.

Uz pasākumu nav obligāti jāierodas jau ar pilnībā gatavu ideju. Svarīgākā ir vēlme iesaistīties, domāt, sadarboties un radīt. Dienas laikā komandām būs iespēja precizēt savu ideju, izstrādāt tās risinājumu un ar speciālistu atbalstu sagatavoties idejas prezentācijai.

Hakatonā noslēgumā komandas savus risinājumus prezentēs žūrijai. Labākajām idejām būs iespēja saņemt finansējumu līdz 500 EUR to īstenošanai.

Dalībniekiem pasākuma lai-

kā tiks nodrošinātas bezmaksas pusdienas, kā arī gaidāmi dažādi pārstiegumi un dāvanas.

Svarīgi - katram komandas dalībniekam jāpiesakās individuāli. Pieteikuma anketa jāaizpilda gan katram jauniešim, gan komandas atbalsta personai.

Pieteikšanās līdz 12. oktobrim, anketa pieejama novada mājaslapā.

Radi ideju! Attīsti to! Prezentē! Iespējams, tieši jūsu komandas ideja saņems 500 EUR un kļūs par reālu uzlabojumu jauniešiem Kuldīgas novadā.

Ieva Kalniece, Kuldīgas novada bērnu un jauniešu centra direktores vietniece darbā ar jaunatni

Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā – izglītojošas lekcijas par finanšu pratību

Finanšu veselība ir svarīga ikvienam no mums – tā palīdz justies drošāk ikdienā, pārdomāti plānot savus izdevumus un veidot finansiāli stablu nākotni.

Aicinām apmeklēt bezmaksas finanšu pratības seminārus Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā.

22. oktobrī 15.00 "Ieraugi krāpnieka slēpto nodomu" – kādi ir šī brīža biežākie krāpšanas veidi un kādi ir zelta likumi, lai sevi pasargātu, kā atpazīt krāpšanu un ko darīt, ja dati tomēr ir nodoti krāpniekiem.

30. oktobrī 15.00 "Latvijas pensiju sistēma" – kāda ir Latvijas

pensiju sistēma, kā izmaiņas likumdošanā ietekmē katru no mums, kā izvēlēties sev atbilstošāko pensiju plānu un kā sakārtot pensijas uzkrājuma mantošanu.

11. novembrī 15.00 "Vērtību apdrošināšana" – kā pasargāt sevi no neplānotiem izdevumiem, kādi ir biežākie un interesantākie apdrošināšanas gadījumi, kā izvēlēties sev atbilstošu apdrošināšanas veidu un kam pievērst uzmanību, izvēloties apdrošinātāju.

27. novembrī 15.00 "Uzkrājumi drošai šodienai un nākotnei" – kur atrast naudu uzkrājumu veidošanai, kādi ir uzkrājumu veidi un to riski, kā izvēlēties sev atbilstošu uzkrāju-

mu veidu un kā veicināt finansiālo neatkarību ilgtermiņā.

15. decembrī 15.00 "Atbildīga aizņemšanās" – kas ir kredītvēsture un kā tā veidojas, kas jāņem vērā pirms kredītprasības, dažādās iespējās vajadzību risināšanai, kāda ir kredītu veidu daudzveidība un atšķirības.

Nelielas izmaiņas ikdienas finanšu paradumos var palīdzēt veidot stabilāku un drošāku nākotni. Nodarbības vadīt "Swedbank Latvija" finanšu konsultante Kristīne Ernestovska.

Iepriekšēja pieteikšanās nav nepieciešama.

Daina Girvaite, Kuldīgas Galvenās bibliotēkas vadītāja

Aicina uz nodarbību ciklu "Meža skoliņa"

10. oktobrī Kuldīgas Galvenās bibliotēkas bērnu literatūras centrā aizsāksies jauns nodarbību cikls ģimenēm ar bērniem no 2 līdz 5 gadiem – "Meža skoliņa", ko vadīs stāstniece Inga Brūvere.

Šis nodarbību cikls ir veidots, lai mazākie apmeklētāji iepazītos

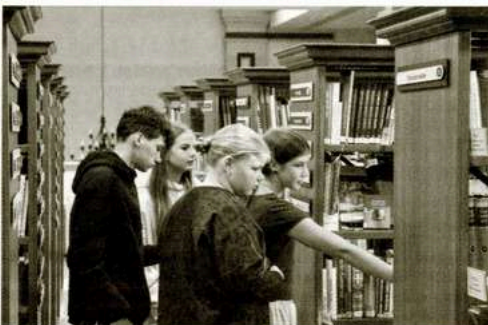
ar bibliotēku un ļautu spēlēšanās priekam. Katrā tikšanās reizē bērns sagaidīs gan aizraujoši stāsti par meža un dabas iemītniekiem, gan daudzveidīgas radošās aktivitātes. Pirmās nodarbības laikā dalībnieki tuvāk iepazīsies ar O. Lalemanas grāmatu "Vilks, kurš gribēja mainīt krāsu", kā arī varēs minēt kādu pavisam neparastu noslēpumu –

kāpēc "Meža skoliņa" ir mānīta melna vista.

Pasākumi norisināsies Kuldīgas Galvenās bibliotēkas bērnu literatūras centrā, 3. stāvā, no plkst. 11.00 līdz 12.00 šādos datumos: 10. oktobrī, 7. novembrī un 5. decembrī. Papildu informācija pa tālruni 28670143.

Lāsma Reinfelde

Mācību gads sācies ar aizraujošām nodarbībām

Skolēni piedalās bibliotēkas interaktīvajā izlasīšanas spēlē "Misija: bibliotēka".

Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā šajā mācību gadā tiek piedāvātas divas jaunas nodarbības. 8.–12. klašu skolēniem piedāvājam interaktīvu izlasīšanas spēli "Misija: bibliotēka", kas ļaus neparastā veidā iepazīt bibliotēku un tās pakalpojumus. 1.–7. klašu skolēniem būs iespēja kļūt par detektīviem un doties piedzīvojumā pilsētas ielās, piedaloties nodarbībā "Misija: Kuldīga".

Skolēni, kuri jau ir piedalījušies nodarbībās, tās raksturo kā aizraujošas un interesantas. Abās nodarbībās tiek atklāts un uzzināts kas jauns, vienlaikus lieliski pavadot laiku. Visas bibliotēkas nodarbību piedāvājums pieejams Kuldīgas Galvenās bibliotēkas mājaslapā. Tālrunis klases pieteikšanai – 20269434.

Kristīne Saussērde,
Kuldīgas Galvenās bibliotēkas vecākā bibliotekāre
Kuldīgas Galvenās bibliotēkas arhīva foto

KULDĪGAS GALVENAJĀ BIBLIOTĒKĀ

■ **Visu oktobrī** bibliotēkas 1. stāvā – izstāde

"Astonde smilē...", Alvara Brenča gleznas.

■ **Visu oktobrī** bibliotēkas 2. stāvā – izstāde

"Dzīvīgums", mākslinieka Edgara Būmeistersa (EdgarsArt) dzīvnieku portreti ogles zīmējumu tehnikā.

■ **No 26. oktobra** līdz gada beigām – virtuālā izstāde "Kuldīgas pils stāsts" bibliotēkas TV ekrānos.

■ **9. oktobrī** plkst. 19.00 Mākslas namā – koncerts "Džeza noskaņās", Muzicējs Alise Gavare (klamete) un Kārlis Gunārs Tirzītis (klaviers). Ieeja bez maksas.

■ **10. oktobrī** plkst. 11.00 bibliotēkas 2. stāvā – tikšanās ar grāmatu autori Daci Rukšāni-Ščipčinsku ciklā "Rakstnieks. Literatūra. Lasītājs".

■ **16. oktobrī** plkst. 17.00 bibliotēkas 2. stāvā – grāmatas par Līviju Rezevsku "Zila, zila debess" prezentācija kopā ar autorēm Maiju Rudovsku, Andru Manfredi un Alisi Volansku.

■ **17. oktobrī** plkst. 14.00 bibliotēkas 1. stāvā – tikšanās ar Kuldīgas novada deju kluba

"Patskanis" dalībniekiem. Tēma – ukraiņu deju. Klubs aicina pieteikties arī jaunus dalībniekus.

■ **21. oktobrī** plkst. 17.30 Mākslas nama 3. stāvā – atmiņu pēcpusdienā "Teātris Kuldīgā".

■ **22. oktobrī** plkst. 15.00 Mākslas nama 3. stāvā – finanšu pratības seminārs "Digitālā drošība".

■ **27. oktobrī** plkst. 16.00 bibliotēkas 1. stāvā – lasītāju kluba tikšanās.

■ **28. oktobrī** plkst. 15.00 bibliotēkas 2. stāvā – lekcija "Hipij Latvijā. 20. gs. 60.-90. gadi". Lekciju vadīs dokumentālā pērtjuma par hipiju kustību Latvijā autore Līva Zolneroviča.

■ **29. oktobrī** plkst. 19.00 platformā "Zoom" – literatūras diskusiju kluba "PLAUKTis" tikšanās.

■ **30. oktobrī** plkst. 15.00 Mākslas nama 3. stāvā – finanšu pratības seminārs "Latvijas pensiju sistēma".

Avots: Kuldīgas Novada Vēstis

Datums: 07.10.2026

E-prasmju apmācības senioriem

Pensijas vecumu sasniegušos Jūrmalas iedzīvotājus aicinām pieteikties pašvaldības rīkotajām e-prasmju apmācībām. Mācības ir bez maksas.

Mācībās apgūtās e-prasmes palīdzēs apgūt ikdienas dzīvē noderīgu mūsdienu tehnoloģiju lietošanu, lai atvieglotu dažādu pakalpojumu saņemšanu, kā arī drošu darbošanos interneta vidē.

Apmeklējot mācības, būs iespēja apgūt dažādas e-prasmes.

- **Darbs ar tiešsaistes portāliem un e-pakalpojumiem:** saziņa ar iestādēm, norēķinu veikšana, valsts pārvaldes un pašvaldības pakalpojumi portālos "Latvija.gov.lv", "E-veselība", Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēma VID EDS, komunālo un citu pakalpojumu sniedzēju klientu pašapkalpošanās portāli "Mans Tet", "Elektrum" u. c.
- **Mākslīgais intelekts (MI) un tā izmantošana ikdienā:** MI rīku ("ChatGPT", "Gemini" u. c.) izmantošana informācijas apkopošanai un uzziņām, teksta un attēlu veidošanai, ideju radīšanai un ikdienas uzdevumu veikšanai.
- **Kā mācīties:** piemērotu mācīšanās veidu un informācijas avotu izvēle, **mākslīgā intelekta rīku izmantošana mācīšanās atbalstam**, lai turpmāk patstāvīgi apgūtu un pilnveidotu savas zināšanas un prasmes un veicinātu mūžizglītību.

- **Rīcība digitālās vides apdraudējumu gadījumā:** apdraudējumu atpazīšana, aizdomīgu ziņojumu un incidentu izvērtēšana, ziņošana par krāpniecību, ierīces un konta atgūšanas pamatsoļi, CERT.LV (kiberincidentu novēršanas institūcija) resursu izmantošana.

Apmācībās dalībnieki izmanto savas ierīces (viedtālrunis, planšetdators, portatīvais dators), nepieciešamības gadījumā ierīce tiks nodrošināta.

Nodarbības notiks klātienē Jūrmalas bibliotēkās līdz 11. decembrim:

- Imanta Ziedoņa Ķemeru bibliotēkā Tukuma ielā 20 trešdienās plkst. 9.00–11.00,
- Kauguru bibliotēkā Engures ielā 4A otrdienās plkst. 9.00–11.00,
- Bulduru bibliotēkā Muižas ielā 7 piektdienās plkst. 11.00–13.00.

Mācības vada informācijas tehnoloģijas pārvaldības speciāliste, e-prasmju pasniedzēja Inese Urpena. Mācības nodrošina nodibinājums "Fonds-Jūrmala cilvēkam" ar pašvaldības finansējumu.

Pieteikšanās, zvanot vai rakstot Inesei Urpenai, tālr. **29486838**, e-pasts inese.urpena@gmail.com. Tālrunis papildu informācijai Jūrmalas Labklājības pārvaldē – **22547800**.

**Informāciju sagatavoja
JŪRMALAS LABKLĀJĪBAS PĀRVALDE**

Aicina Jūrmalas Senioru skola

Jūrmalas Pensionāru biedrība Jūrmalā ir izveidojusi Senioru skolu un aicina Jūrmalā deklarētos seniorus no 65 gadu vecuma apmeklēt nodarbības. Visas nodarbības ir bez maksas.

Senioru skolas mērķis ir uzlabot Jūrmalas senioru dzīves kvalitāti, palīdzot attīstīt digitālās iemaņas, stiprināt veselības prātību, veicināt radošo pašizpausmi un paplašināt iespējas mūžizglītības jomā.

Nodarbības sākas oktobrī, tās notiks divas reizes nedēļā.

- **Trešdienās plkst. 15.00–17.00** Dienas centrā Skolas ielā 44 pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti notiks lekcijas un diskusijas par veselību.
- **Ceturtdienās plkst. 13.00–15.00** Jūrmalas Centrālajā bibliotēkā Strēlnieku prospektā 30 notiks nodarbības digitālo prasību pilnveidošanai – viedtālrunu un datora efektīvai lietošanai. Nākamajā gadā tiks sāktas radošās nodarbības: būs iespēja apgūt mezglošanu, nodarbības notiks Jūrmalas Mākslas skolas telpās, un nodarboties ar keramiku Jūrmalas Bērnu un jauniešu interešu centra telpās. Nodarbības notiks

līdz 2027. gada 18. aprīlim.

Senioru skolas projektu “Jūrmalas senioru devīze – gribam visu zināt” īsteno Jūrmalas Pensionāru biedrība ar Eiropas Sociālā fonda Plus līdzekļiem un valsts budžeta līdzfinansējumu.

Senioru skolas Latvijā darbojas jau vairāk nekā desmit gadu. Tās piedāvā vecāka gadagājuma cilvēkiem mūžizglītības, sociālās saziņas un aktīvas novecošanas iespējas. Vairākas senioru skolas ir iesaistījušās Latvijas Trešās paaudzes universitāšu asociācijā, tās biedri seko līdzi Eiropas pieredzei, kas uzkrāta vairāk nekā 30 gadu laikā.

Aicinām Jūrmalā deklarētos seniorus piedalīties Senioru skolas nodarbībās!

Lūdzam ņemt vērā, ka nodarbību laiks var mainīties. Informācija par nodarbībām un pieteikšanās pie Jūrmalas Pensionāru biedrības valdes priekšsēdētājas Antras Ozoliņas, tālrunis: **29130028**.

Informāciju sagatavoja
JŪRMALAS PENSIONĀRU BIEDRĪBA

Avots: Jūrmalas Avīze

Datums: 14.10.2026

Ikvienam piedāvā bezmaksas lekcijas medijpratībā

Smiltenes bibliotēka sadarbībā ar Smiltenes novada Izglītības pārvaldi Medijpratības nedēļas ietvaros organizē divas izglītojošas lekcijas par to, kā mūsdienu informācijas vidē atpazīt maldinošu informāciju, manipulācijas un digitālās krāpniecības mēģinājumus un kā attīstīt kritisko domāšanu.

Lekcijas ikviens interesents bez maksas varēs noklausīties 27. oktobrī Smiltenes novada Kultūras centra kino zālē.

No pulksten 14 līdz 16 ar lekciju "Kritiskā domāšana un informāci-

jas manipulācija" uzstāsies pētnieciskā žurnāliste, Baltijas pētnieciskās žurnālistikas centra Re:Baltica līdzdibinātāja Inga Springe. Lekcijā viņa pievērsīsies tam, kā orientēties sarežģītajā informācijas vidē, kā atpazīt manipulācijas, dezinformāciju un propagandu un kā kritiski izvērtēt informācijas avotus.

No pulksten 16 līdz 17 kibernetikas pētnieks, programmatūras inženieris Elvijs Straziņš lasīs lekciju "Jaunākie digitālās krāpniecības veidi – kā pasargāt sevi un tuvākos". Lekcijā būs iespēja uzzināt, kā atpazīt mūsdienu krāpniecības pazīmes, neiekrīst psiholo-

ģiskās manipulācijās un praktiski pasargāt savu naudu, kontus un personas datus, kā arī palīdzēt no krāpniekiem pasargāt savus tuviniekus, informē Sandra Marķitāne, Smiltenes novada bibliotēkas informācijas speciāliste.

Zināšanas šajās jomās ir ļoti svarīgas, jo krāpnieku izmantotie paņēmieni kļūst arvien pārliecinošāki. Maksīgais intelekts, dziļviltu ma bāsis un video, viltus reklāmas un interneta veikali, viltus investīciju piedāvājumi, pikšķerēšana un sociālo tīklu krāpniecība rada jaunus riskus ikvienam interneta lietotājam.

"Abas lekcijas būs noderīgas ikvienam, kurš vēlas justies drošāk digitālajā vidē, kritiskāk izvērtēt saņemto informāciju un atpazīt iespējamās krāpniecības draudus. Aicinām ikvienu interesentu satikt abus lektorus un iegūt praktiskas zināšanas, kas noderēs ikdienā," rosina Ilze Tarasa, Smiltenes novada Izglītības pārvaldes mūžizglītības speciāliste.

Pēc lekcijām turpat, Smiltenes Kultūras centra kino zālē, pulksten 18 sāksies Ingas Springes lekcijizrāde "Kādēļ viņi nesaprot?". Dalība ir bez maksas. Žurnāliste runās par dezinformāciju, cilvēku uzskatiem,

kritisko domāšanu un grūtām sarunām.

Pasākumā varēs uzzināt, kā mūsu pašu domāšana var mūs maldināt, kāpēc piederības sajūta kādai grupai reizēm kļūst svarīgāka par patiesību un kā sarunāties ar cilvēkiem, kuri domā citādi. Tīks apskatīti arī praktiski paņēmieni – kā jautāt, klausīties un saprast, kad sarunu labāk turpināt un kad apstāties.

Interesenti uz visām lekcijām aicināti pieteikties iepriekš, zvanot uz tālruni 20884522 Ilzei Tarasai.

— Sandra Pētersone

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 13.10.2026

PIEŠKIR PAPILDU FINANSĒJUMU BIBLIOTĒKAS UN JAUNIEŠU CENTRA VIENOTAS ĒKAS BŪVNIECĪBAI LIELVĀRDĒ

Šī gada 29. janvārī Ogres novada pašvaldības dome, apstiprinot pašvaldības budžetu 2026. gadam, izdevumos iekļāva finansējumu Lielvārdes bibliotēkas un jauniešu centra vienotas ēkas būvprojektēšanai un autoruzraudzībai.

Pašvaldības iepirkumu komisija šī gada 18. augustā pabeidza iepirkuma konkursa ietvaros saņemtā piedāvājuma vērtēšanu un atzinusi to par atbilstošu plānotā projekta īstenošanai. Pretendenta iesniegtā finanšu piedāvājuma līgumcena ir 253 253 eiro ar PVN, kas pārsniedz pašvaldības 2026. gada bu-

džetā projektam paredzēto finansējumu. Lai noslēgtu iepirkuma līgumu par iepirkuma procedūras rezultātā noteikto līgumcenu, domes sēdē 24. septembrī tika lemts par papildu finansējuma piešķiršanu.

Pieņemts lēmums atbalstīt pašvaldības finansējuma apjoma pieaugumu projektā "Lielvārdes bibliotēkas un jauniešu centra vienotas ēkas būvprojektēšana un autoruzraudzība" par 113 253 eiro, nosakot, ka projekta kopējais finansējums ir 253 253 eiro, un, plānojot 2027. gada budžetu, šim projektam paredzēt 181 633,10 eiro.

Avots: Savietis

Datums: 13.10.2026

Turpmāk klientus apkalpos bibliotēkās

No 1. oktobra uz bibliotēku telpām ir pārcelti trīs Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC) Sērenes, Sunākstes un Aizkraukles pagastā.

Sērenes pagastā VPVKAC, kas līdz šim darbojās ēkā "Zvaņņš", pārcelts uz Sērenes pagasta bibliotēkas telpām ēkā "Tautas nams", savukārt Sunākstes pagastā – no ēkas "Palmas" uz bibliotēkas telpām ēkā "Saulstari".

Jaunjelgavas apvienības pārvaldes vadītāja Signe Gaigalnice informē, ka Sērenē klienti ilgstoši netika pieņemti, bet tagad jautājums ir atrisināts – turpmāk valsts un pašvaldības pakalpojumus varēs saņemt bibliotēkā.

Sunākstes "Palmās" atradās gan Sunākstes pagasta pakalpojumu centrs, gan Sunākstes pagasta VPVKAC, un reizi nedēļā tur klientus pieņēma Sunākstes pagasta pakalpojumu centra sekretāre, kura pilda arī Daudzeses pagasta pakalpojumu centra sekretāres-kasieres pienākumus. Turpmāk Sunākstes pagasta iedzīvotājiem visi nepieciešamie valsts un pašvaldības pakalpojumi būs pieejami bibliotēkas ēkā "Saulstari". Iedzīvotāji tur varēs vērsties katru darbdienā, lai saņemtu atbalstu dažādu jautājumu risināšanā, kas saistīti gan ar pašvaldības, gan

valsts iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem. Tostarp būs iespējams saņemt palīdzību portālā Latvija.gov.lv pieejamo e-pakalpojumu izmantošanā, iesniegt pakalpojuma pieteikumu vai dokumentus nodošanai kompetentajai valsts vai pašvaldības iestādei.

Ēkā "Saulstari" iedzīvotājus klātienē reizi nedēļā turpinās pieņemt Sunākstes pagasta pakalpojumu centra sekretāre-kasiere, nodrošinot pašvaldības pakalpojumu pieejamību: pieņems iedzīvotāju iesniegumus, noformēs dokumentus, nodrošinās iespēju norēķināties par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī izmaksās pašvaldības piešķirtos pabalstus un veiks citus pašvaldības noteiktos administratīvos uzdevumus.

Aizkraukles pagasta pakalpojumu centrā sekretāres amata vienība no 1. oktobra vairs nepastāv, un iedzīvotāji ar pašvaldību un valsts iestādēm saistītajiem jautājumiem var vērsties bibliotēkā – VPVKAC turpmāk darbosies tajā pašā ēkā Kalna ielā 20, tikai citviet – bibliotēkas telpās.

No 1. oktobra mainīts Edvarta Virzas lecavas bibliotēkas darba laiks

Ar Bauskas novada domes lēmumu šovasar lecavas apvienības pārvaldes struktūrvienība "Edvarta Virzas lecavas bibliotēka" apvienota ar lecavas bērnu bibliotēku un noteikts, ka pēc apvienošanas bibliotēkas darbs nodrošināms arī sestdienās.

Līdz ar to turpmāk Edvarta Virzas lecavas bibliotēkai būs šāds darba laiks:

- pirmdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 17.00;
- otrdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 17.00;
- **trešdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 18.00;**
- ceturtdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 17.00;
- piektdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 17.00;
- **sestdienās no plkst. 10.00 līdz plkst. 14.00.**

Katra mēneša pēdējā piektdiena būs spodrības diena, kurā bibliotēka apmeklētājiem būs slēgta.

Aicinām izmantot paplašinātās bibliotēkas apmeklējuma iespējas! **BNV**

Bibliotekāros pakalpojumus Rosmes iedzīvotājiem nodrošinās Edvarta Virzas lecavas bibliotēka

**1. oktobrī beigusī pastāvēt
1969. gadā dibinātā
lecavas pagasta Rosmes bibliotēka.**

Paldies Guntai Dombrovskai, kas vadīja bibliotēku kopš 2022. gada augusta, aizrautīgi kopdama latvisko dzīvesziņu. Sirsnīgs paldies arī iepriekšējām bibliotekārēm, kuras gadu gaitā Rosmes ciemā veidojušas šo kultūrtelpu un tai piesaistījušas vietējo kopienu.

Kā jau ziņots, Bauskas novada dome 2026. gada augustā ir pieņēmusi lēmumu par Rosmes bibliotēkas likvidēšanu, jo telpu īpašnieks uzteicis turpmāku telpu izmantošanu, kā arī bibliotēka tiek salīdzinoši reti apmeklēta.

Bibliotekāros pakalpojumus

turpinās nodrošināt citas struktūrvienības. Vadoties pēc pieprasījuma, Rosmes iedzīvotājiem lasāmvielu vienu vai divas reizes mēnesī piegādās Edvarta Virzas lecavas bibliotēka sadarbībā ar lecavas apvienības pārvaldi.

Tuvākais datums būs 14. oktobris plkst. 12.00, kad grāmatas un periodiku plānots nogādāt Rosmē pie veikala. Aicinām pieteikt interesejošo literatūru, zvanot uz Edvarta Virzas lecavas bibliotēkas tālruni 25660092.

Pārējā laikā iespējams apmeklēt arī Rosmei tuvāk esošo Zorģu bibliotēku.

Sabiedrisko attiecību nodaļa

Kokamatniecības darbu izstāde

BĒRZAUNES PAGASTĀ

AGRITA NUSBAUMA-KOVAĻEVSKA

Bērzaunes pagasta bibliotēkā līdz novembra beigām ir apskatāma Jura Berga kokamatniecības darbu izstāde.

Juris Bergis ir dzimis un mācījies Bērzaunē, pēc dienesta un mācībām Cēsu arodu skolā atgriezies dzimtajā pusē. Aktīvais darba mūžs ir pagājis PS „Gaiziņš” galdniecībā. Brīvajā laikā Juris nodarbojies ar savu sirdsdarbu — kokamatniecību — veidojis dekorus, dažādas saimniecībā noderīgas lietas, arī mēbeles. Galdnieka izglītību ieguvis Cēsu 4. arodu skolā pagājušā gadsimta piecdesmito gadu otrajā pusē.

Viņa kokgriezumi ir tikuši arī izstādīti Madonas Novadpētniecības un mākslas muzejā.

Darbus izstādei Bērzaunes pa-

Izstādē apskatāmi dažādi darbi no koka, kā arī pieraksti un skices.

Publicitātes foto

gasta bibliotēkā uzticējusi Jura Berga meita Sarma Cirule. Izstādē apskatāmi gan Jura Berga kokgriezumi — sienas dekoru, virpoti

koka trauki, suvenīri, fotorāmiši, gan arī viņa mācību pieraksti un darbu skices. Šodienas skolēnam būtu pārsteigums, cik rūpīgi ir

lekciju pieraksti, ņemot vērā lielo informācijas apjomu un to, ka visi pieraksti un zīmējumi rakstīti ar roku.

Avots: Stars

Datums: 13.10.2026

Smiltene Santa Sinka savās profesionāli uzņemtajās fotogrāfijās, ko var apskatīt izstādē Smiltenes bibliotēkā, atklāj, cik interesanta dzīve ir Latvijā ārpus ierastās ikdienas.

FOTO: SANDRA PĒTERSONE

Fotogrāfijās iemūžina neikdienišķo

Smiltenes bibliotēka Dakteru ielā 27 šomēnes un vēl līdz 8. novembrim aicina iestādes darba laikā apskatīt jaunu izstādi "Pacelties virs ikdienišķā".

Izstādē izlikta 23 fotogrāfijas, kuru autore ir smiltene Santa Sinka. Ikdienā viņa ir Smiltenes novada pašvaldības Uzņēmējdarbības un tūrisma nodaļas vadītāja, savukārt fotografēšana jau daudzus gadus ir vēl viena Santas dzīves sastāvdaļa, kas viņai sniedz laimes sajūtu.

Stāstot un rādot iedvesmo citus

Taujāta, kā tas viss sākās, Santa teic, – bērnībā, kad laukos pie vecvecākiem abas ar māšīcu azartiski viena otru fotografējušas. Saglabājusies kāda fotogrāfija, kurā Santa jau ar veco filmiņu fotoaparātu pirms viedtālruni ēras uz balkona mēģinājusi uzņemt selfiju.

"Kad strādāju "Ziemeļlatvijā" (Santa ir mūsu bijusi kolēģe – redakcijas piezīme), sāku fotografēt profesionālāk. Jau toreiz man tuvāki bija sporta notikumi. Sportā ir neviltojas emocijas, dinamika, mirkli, ko nevar atkārtot vai iestudēt. Man arī ļoti patīk mērķtiecīgi, uzņēmīgi cilvēki, kuri sevi neliek rāmī, kuri pārvar savas robežas un dara vairāk par ikdienišķo. Tādi ir

arī sportā. Tāpēc caur šo izstādi vēl los pievērst uzmanību viņiem, kā arī parādīt, cik interesanta dzīve ir Latvijā ārpus ierastās ikdienas. Caur sporta notikumiem var arī iepazīt Latvijas dabu," stāsta Santa. Izstādē "Pacelties virs ikdienišķā" eksponētas fotogrāfijas gan ar sporta notikumos tvertām emocijām, gan Santas lidojumos ar gaisa balonu piedzīvotais.

Izstādē redzamās sporta fotogrāfijas tapušas notikumos ar ļoti atšķirīgu raksturu. Starp tiem ir taku skriešanas sacensības "Gauja Trail by UTMB" – pirmais UTMB jeb ultratāku skriešanas sacensību pasaules seriāla notikums Latvijā, kas 2026. gada vasarā Gaujas Nacionālajā parkā pulcēja taku skrējējus no vairāk nekā 50 valstīm.

Izstādē apskatāmi arī mirkli no triatlona sacensībām Smiltē un Liepājā, taku skriešanas sacensību seriāla "Stirnu buks", golfa un olimpiskās lāpas ceļojuma Smiltē.

Fotogrāfijās redzams arī viens no Santas mīļākajiem ikgadējiem notikumiem – leģendārais Rīga-Valmiera 107 kilometru skrējiensoļojums. Tā dalībnieki pusnaktī dodas ceļā no Brīvības pieminekļa Rīgā, lai finišā sasniegtu Svētā Simona baznīcas durvju klinķi Valmierā. Skrējiensoļojuma pirmsākumi meklējami Atmodas laikā no 1989. līdz 1993. gadam, bet 2014.

gadā tas tika atjaunots. Mūsdienās nozīmīga šo sacensību daļa ir labdarība, palīdzot bērniem ar īpašām vajadzībām. "Stāstot par tādiem notikumiem un tos rādot, tiek iedvesmoti arī citi palīdzēt un atbalstīt," secina Santa.

Meklē mirklus, ko paturēt atmiņā

Kaut arī sports un lidojums ar gaisa balonu šķiet divas atšķirīgas pasaules, tajās abās Santu saista iespēja uz brīdi izkāpt no ikdienišķā. Sportā tas notiek, pārvarot kilometrus un pašam sevi, bet lidojumā ar gaisa balonu – paceļoties virs zemes.

"Abās pasaulēs tiek meklēti mirkli, kurus ir vērts paturēt atmiņā. Lidojumā ar gaisa balonu tie var būt maģiski, gandrīz sirreāli rudens rīti, kad virs miglas paliek tikai koku galotnes un saules gaisma. Gaisa balonos tiek arī svinētas kāzas un kāzu jubilejas. Reizēm glūži neticami istajā brīdī garām aizlido stārķis, padarot jau tā īpašo mirkli vēl īpašāku jaunajam pārim. Ieskatieties izstādes fotogrāfijās! Latvijā tiešām ir interesanti dzīvot. Te ir daudz ko redzēt, piedzīvot un sajūst. Lai izdodas pacelties virs ikdienišķā!" novēl Santa un teic palīdz Smiltenes bibliotēkai par doto iespēju savā redzējumā dalīties ar citiem šajā izstādē. ☺

— Sandra Pētersone

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 16.10.2026